

Stenogrammid

XIV Riigikogu, I Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 12.06.2019, 12:00

Toimetatud

12:00 Infotund

1. 12:02 Innovatsioon eelarvepoliitikas

2. 12:16 Valitsuse välispoliitiline kurss

3. 12:28 Perekonnaõigus

4. 12:41 Valitsus

5. 12:53 Kohtutäiturid

6. 13:03 Ida-Virumaa

7. 13:17 Valitsuse tööjaotus

8. 13:28 EKRE retoorika

9. 13:39 Eesti Vabariigi maine

10. 13:50 Riiklik julgeolek

12:00 Infotund

12:00 Esimees Henn Põlluaas

Austatud Riigikogu! Alustame infotundi. Kõigepealt kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Kohal on 52 Riigikogu liiget, puudub 49.

Infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: siseminister Mart Helme peaministri ülesannetes. (Naer saalis.) Vabandust, ei ole nii! Ma oleksin pidanud vaatama paremale. (Naerab.) Meil on au, et meiega on täna peaminister Jüri Ratas, justiitsminister Raivo Aeg ja välisminister Urmas Reinsalu. Sõna saavad küsijad järjekorra alusel. Iga küsija saab esitada ühe küsimuse, pluss täpsustava küsimuse. Küsimuse esitamiseks on aega kolm minutit ja austatud ministritel on aega kolm minutit ... Küsijal on aega kaks minutit, vastajal kolm. Just.

1. 12:02 Innovatsioon eelarvepoliitikas

12:03 Esimees Henn Põlluaas

Hakkame siis infotunni küsimustega pihta. Esimene on Jürgen Ligi küsimus peaminister Jüri Ratasele. Palun!

12:03 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra Ratas, tegelikult mõtlesin ma need küsimused esitada valitsusjuht Helmele, aga te olete lubanud kõige eest vastutada, nii et küllap vastate ise. Perekond Helmed on rääkinud enne valimisi ja pärast valimisi, et küsimused rahaallikate kohta on kohatud ja et struktuurse tasakaalu näitajale tuleb teha lõpp, nad on rääkinud väga palju innovaatilistest lahendustest, kuidas raha teha, mida nad pidid väga hästi oskama. Nüüd on neid innovaatilisi lahendusi mitu tükki ka kuulda olnud. Esiteks, kuidas politseinike ja päästeametnike palka tõsta? Üks pakkumine on olnud, et võtame Eleringilt euroraha ära ja jagame selle omade vahel ära. Sel nädalal tuli idee, et erastaks Eesti Rahvusringhäälingu, siis võtaks raha ja maksaks selle palkadeks välja. Peale selle on räägitud ka mitmetest müükidest justkui lahendusest, et jooksvaid kulusid katta. Kuidas need asjad teil käivad? Kas neid innovaatilisi mõtteid on

teil valitsuses palju, kuidas te neid rakendate ja mida me võiksime eelarveteemal oodata? Oleme siin ministreid Helmesid komisjonis küsitlenud ja see on ikka lõppenud deklareerimisega, et nüüd tehakse asju hoopis teisiti. Kuidas, härra Ratas?

12:04 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Hea küsija, ma tänan väga selle küsimuse eest innovaatilise eelarvepoliitika kohta. Te rääkisite oma küsimuses veel laiemalt innovaatilistest mõtetest. Võib öelda, et viimased viis-kuus päeva on olnud Eestile väga positiivsed. Kõigepealt on eelarvepoliitikas ja finantsmaailmas alati oluline see, et oleks tagatud julgeolek ja turvalisus. Mul on suur au valitsuse nimel öelda suur tänu Riigikogule, Riigikogu liikmetele, et ÜRO Julgeolekunõukogu mittealalise liikme valik aastateks 2020–2021 oli meile väga edukas. See on väga positiivne uudis Eestile. Sellesse panustasid mitmed Riigikogu liikmed eri fraktsioonidest, kindlasti Välisministeerium, endine ja tänane välisminister, Vabariigi President, teised valitsusliikmed eelmisest ja tänasest valitsusest, kindlasti meie diplomaatiline korpus. Nii et see on positiivne uudis. Teine hea uudis, mis veel konkreetsemalt puudutab eelarvepoliitikat, mida te käsitlete, tuli ju 8. juunil. 8. juunil kinnitas Standard & Poor's Eesti pikaajalise riigireitingu senisel kõrgemal tasemel AA– stabiilse väljavaatega. Agentuuri hinnangul jätkab Eesti uus valitsus varasemaga sarnast majandus- ja eelarvepoliitikat ning oodata on vähese eelarvepuudujäägi ning jooksva konto ülejäägi jätkumist järgmistel aastatel. Positiivses valguses toodi välja ka see, et Eesti võlakooormus on jätkuvalt euroala väikseim. See on ka hea uudis. Kolmas hea uudis tuli täna. Maksuamet ütles oma pressikonverentsil, tuginedes, ma saan aru, konjunktuuriinstituudi uuringule, et 2018. aastal ümbrikupalga maksmine vähenes. See on kindlasti positiivne sõnum. Öeldi, et see tähendab ka seda, et uus tulumaksusüsteem – ma mäletan, et enne valimisi oli kõva diskussioon, et see võib suurendada ümbrikupalga maksmist – ei toonud kaasa maksudest kõrvalehoidmist, vaid pigem pärssis seda.

Nüüd lähen teie küsimusele vastates veel detailsemaks. Loomulikult, mina ei pea seda õigeks, et me hakkame investeeringukomponendi ärajätmist kasutama jooksvate kulude katmiseks. Investeeringud tehakse teatavasti väga lühikese perioodi vältel, aasta või kaks, võib-olla mõned suuremad kestavad kolm aastat. Kui me räägime palgakasvust, siis see on ikkagi väga pikaajaline ja püsiv. Nii et neid asju omavahel vahetada kindlasti ei saa.

Aga jah, need on kolm väga head uudist ja mul on hea meel, et teie oma küsimusega selle innovatsiooniteema avasite.

12:08 Esimees Henn Põlluaas

Jürgen Ligi, palun täpsustav küsimus!

12:08 Jürgen Ligi

Härra juhataja, ma tahaks oma kahte minutit tagasi. Vastuses ei läinud ükski silp küsimusele pihta. Aga ma esitan praegu teise küsimuse ära, siis proovin jälle esimest esitada, nii et palun uuesti sõna. Ma tegelikult tahtsin teada, mis need imemeetmed on. Te räägite mingist investeerimiskomponendist, mina räägin euroraha jagamisest palkadeks. Ma rääkisin sellest, mida on rääkinud härra Helme. Tema on rääkinud sellest, kuidas Eesti Rahvusringhäälingu müügist saab raha, kuidas Eleringi eurorahast saab palgaraha ja kuidas neil on väga erilised trikid, kuidas raha eelarvesse saaks. Katsuge keskenduda ja katsuge küsimusele vastata!

Vaadates eelarvestrateegiat, torkab silma sadade miljonite ulatuses euroraha kasutamine eelarve tasakaalustamiseks. Seda pole varem kunagi tehtud. Palun öelge, kuidas te mõtlete minna selles suunas, et Eesti riik suurendab sõltuvust eurorahast, kui siiani on strateegia olnud sõltuvust vähendada, teades, et euroraha, eriti netoarvestuses, eriti suhtena SKP-sse, järsult väheneb. Üldsummat ärge nimetage, euroraha suhteline osakaal eelarves väheneb oluliselt ja mitte kunagi pole seda kasutatud eelarveaukude lappimiseks, vaid see on kulu ja tulu, võrdselt eelarve mõlemal pool. Palun rääkige nendest innovaatilistest lahendustest ja ärge rääkige oma täna hommikusest lehelugemisest!

12:09 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Mina arvan, et Eesti ühiskonnas on vaja öelda kõik uudised välja, ka head uudised on vaja välja öelda, nii et siin ei ole mingit pattu või halba asja. Me tunneme uhkust selle üle, et Eestil on viimasel viiel kuuel päeval läinud väga hästi, need on väga põhimõttelised, positiivsed märgid.

Nüüd tulen teie küsimuse juurde. Ma saan aru (teie küsimusest oli natuke keeruline välja lugeda, mida te täpselt teada tahate), et te soovite teada, kas ERR-i erastamise rahast – jah, ma nägin seda artiklit – võiks leida katte palgatõusule siseturvalisuse valdkonnas. Punkt 1, valitsus ei ole mitte kuidagi ERR-i erastamist otsustanud, sellist otsust ei ole. Ei ole olemas ka otsust teatud ERR-i osade, teatud raadiojaamade või kanalite erastamise kohta, ka sellist otsust ei ole. Kui me räägime põhimõttest, siis ma vastasin teie eelmisele küsimusele, et kui võtta mingi investeering ära ja püüda sellega katta seda puuduvat summat (puuduva summa leidmine on loomulikult vajalik, ma arvan, et siseminister seisab ju väga õige asja eest, palgatõusu eest siseturvalisuse valdkonnas, see on päästjate ja politseinike palga tõus, Häirekeskuse töötajate palga tõus jne), kui näiteks teoreetiliselt püüda katta seda investeeringurahaga või erastamisest tuleva rahaga, mida nii või teisiti pole otsustatud, siis mina seda kindlasti õigeks ei pea. Ma ei pea õigeks, et me hakkame investeeringuraha tõstma jooksvate kulude alla.

Euroraha üle, mille kohta te küsisite, oli meil eelmises infotunnis minu meelest väga hea keskustelu siin teie fraktsioonikaaslase Taavi Rõivasega. Taavil oli ka mure euroraha pärast. Mulle tundus vähemalt, et me ühes asjas näeme seda ühemoodi. See on see, et me peame kõik riigisektoris pingutama, et me saaksime võimalikult kiiresti euroraha kasutusele võtta just perioodi alguses, mitte oodata kolm, neli või viis aastat, vaid teha seda just perioodi alguses. Kui täna seda fokuseeringut tehakse, seda koostööd tehakse – siin on heaks abimeheks ju ka Riigikogu –, siis see pingutus, ma arvan, väärib kindlasti tulemust ja me võiksime igal juhul koos pingutada.

12:12 Esimees Henn Põlluaas

Maris Lauri, palun!

12:12 Maris Lauri

Aitäh! Härra peaminister! Ma teen kõigepealt ühe märkuse. Uudiseid saame me kõik lugeda. Kui te olete otsustanud uudiseid võimendada, siis ärge võimendage ainult teie jaoks positiivseid uudiseid, vaid võtke hulka ka negatiivseid uudiseid. Selles tulen ma teile appi. Eelarvenõukogu hinnang teie eelarvele oli väga kriitiline ja ka tänane Eesti Panga soovitus valitsusele on säästa. Kas te plaanite kuulata eelarvenõukogu ja Eesti Panga soovitusi?

12:13 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt nendest sõnumitest, proua Maris Lauri. Jah, ma saan aru, see on ju meie rahvale üsna iseloomulik, see on eestlaslik, et kui läheb hästi, siis mis me sellest ikka räägime. Aga tuleb rääkida, tuleb rääkida. Ei saa kuidagi maha salata seda, mida on Eesti välisteenistus aastate jooksul teinud ja mida on ka väga paljud teie fraktsiooni liikmed teinud. Miks me seda maha peaksime salgama? Need on head asjad olnud.

Nüüd keerulisematest asjadest. Eile tuli avalikuks, et tänane rahandusminister on taas tõsiselt käsile võtnud rahapesuteema. Kindlasti on see oluline. Me peame vaatama, kuidas astuda samme, et seista vastu rahapesule ja teha kõik selleks, et need asjad ei korduks. Kahjuks ei saa me vist öelda, et kõik on tehtud.

Te küsisite eelarvenõukogu kohta, et kas valitsus lähtub eelarvenõukogu soovitustest. Kindlasti lähtub. Üks soovitusi, mille ma olen välja öelnud ka siin infotunnis, oli järgmine. Kui eelarvenõukogu tegi valitsuses ettekande ja ülevaate riigi eelarvestrateegiast, siis nad ütlesid, et see, kui kiiresti me näeme, ütleme, prognooside täitumist ja täitmist reaalses ajas, see ajaline, ütleme, edasilüke on üks kvartal, aga me peaksime kõik pingutama selle nimel, et me näeksime varem, saaksime varem jaole, kui on olnud mingid alalaekumised, mis ohustavad riigi eelarvestrateegiat, riigieelarvet ja prognoose. Seda ütlesin ka mina välja, ma olen avalikult öelnud, et minu arvates on siin eelarvenõukogu, Rahandusministeeriumi ning ma usun, et Eesti Panga ja kindlasti ka Riigikogu ja valitsuse koostöö tähtis.

Säästmise puhul peame vaatama, missugune on konjunktuur. Kui konjunktuur soosib, ütleme, reservide kogumist, siis tuleb seda teha. Kui konjunktuur seda ei soosi – pikalt on olnud nii, mitu aastat juba, et intressid ei ületa elukallidust –, siis tuleb võlga vähendada. Täna me näeme, et uus RES näeb võlakoormuseks näiteks 2023. aastal ette 6,3%, see tendents on langev.

12:16 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse arutelu. Ma palun Riigikogu nimel vabandust lugupeetud peaministrilt, et küsimuse esitaja Maris Lauri lahkus peale küsimuse esitamist saalist, ja panen kolleegidele südamele, et kui te esitate küsimuse, siis palun austage ministrit, kes teile vastab. Kui teid vastus ei huvita, siis palun ärge ka küsimust esitage! Aitäh! (Hääl saalis.)

2. 12:16 Valitsuse välispoliitiline kurss

12:16 Esimees Henn Pöllumaa

Läheme järgmise ... Keit Pentus-Rosimannus, protseduuriline küsimus, palun!

12:17 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh! Jah, mul on protseduuriline küsimus. Kas mul jäi tähele panemata, et te palusite vabandust vastajalt, peaministrilt, kes vastab teemast täiesti mööda ega võimaldagi Riigikogul vastust saada?

12:17 Esimees Henn Pöllumaa

Jah, loomulikult peavad küsimused ja vastused olema korrelatsioonis, aga mitte keegi ei saa panna ei küsijale ega vastajale sõnu suhu, kõik küsivad ja vastavad oma parima äranägemise järgi. Aitäh! Läheme järgmise punkti juurde. Jevgeni Ossinovskil on küsimus välisminister Urmas Reinsalule. Palun!

12:18 Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Hea Urmas! Paar päeva tagasi kuulsin sind kirglikult rääkimas, kuidas Eesti ei saa kõrvalt vaadata, vaid peab aktiivselt osalema rahvusvahelistes pingekolletes lahenduste otsimisel ja peab olema väga aktiivne ÜRO-s. Ränne on ka kindlasti globaalne teema, mis eeldab kahtlemata rahvusvahelist koostööd, sh ÜRO tasemel. Selles kontekstis on üsna kummastav – sa oled ilmselt nõus –, et samanimeline isik alles mõni kuu tagasi ütles, et sellest koostööst, mida näeb ette globaalne ränderaamistik, peaks Eesti kõrvale jääma. Tollal nõudsid sa välisministrilt, et ÜRO-le tuleb saata kiri, millega teavitataks Eesti nimel, et me jääme sellest ränderaamistikust kõrvale, et me ei osale selles koostöös. Nüüd, kui sa oled ise välisminister, küsin ma väga konkreetset, kas on teele pandud see kiri, millega me teavitame ÜRO-d, et Eesti taganeb ränderaamistikust, ja kui ei ole, siis millal see kiri teele läheb. Lõpuks, mõni inimene on hakanud öhku viskama teatud kahtlusi, et ega sinu tollane käitumine ei olnud pelgalt valimiseelne hüsteeria tekitamine, mida mina loomulikult sinusuguse riigimehe puhul kahtlustada ei oskaks. Aga äkki sa võiksid selle kohta oma kommentaari anda? Ega see ei olnud sul valimiseelne hüsteeria üleskütmine ja nüüd on selgunud, et seisukoht sõltub istekohast? Aga konkreetne küsimus on, et kui kiri veel ei ole teele läinud, siis millal ta teele läheb.

12:20 Välisminister Urmas Reinsalu

Aitäh, austatud küsija! Suur tänu selle siira komplimendi eest! Ma katsun olla selle tunnustuse vääriline. Eesti on tõesti positiivsete uudiste lainel nii sise- kui ka välispoliitikas. Ma usun, see ühine töö, mida me koos teeme, et meie vahel ei oleks tüli, viha ega vaenu, vaid me taotleksime ühiselt oma rahvuslikest huvidest lähtuvaid eesmärke, võikski olla meie sõnum Eestile mõni nädal enne laulupidu.

Mis puudutab globaalset ränderaamistikku, siis loomulikult, ka kõhklus selles küsimuses, kas Eesti on õiguslikult või poliitiliselt selle dokumendiga seotud, ei ole mõistlik. Ränderaamistiku puhul peab Eesti lähtuma oma konservatiivsest migratsioonipoliitikast ja sellest selgelt distantseeruma. Ka see, mis lähiajal Eesti rahval ees seisab, on positiivne uudis. Tegelikult on juba ÜRO-s asutud ka koostama ränderaamistiku järelevalve mehhanismi protseduure ja Eesti esindaja Euroopa Liidu ühispositsiooni nendes küsimustes tegelikult ei toeta. Loomulikult, me lähtume oma konservatiivsest rändehoiakust. Mis puudutab selget ühemõttelist distantseeringut sellest dokumendist, siis need otsustused seisavad ees. Ei ole mõtet tunda Eesti rahva ootuste pinnalt õigustatud muret, kas need lubadused ja seisukohad täide viiakse. Ma annan Jevgenile kinnituse, et jah, need otsused ja seisukohad saavad täide viidud lähemas tulevikus. Kindlasti on väga tähtis, et riigid teevad koostööd. Kuid see ei tähenda, et Eesti Vabariigil ei ole oma rahvuslike huvisid, oma julgeolekuhuvisid, oma rahvusriiklike huvisid ja me ei kaitse neid rahvusvahelises koostöös. Suveräänsus migratsiooniküsimustes on nende probleemide

mõtestamisel keskne lähtekoht.

Mis puudutab muid uudiseid, siis mul on hea meel informeerida parlamenti, et järgmisel aastal on Eesti kolme mere tippkohtumise korraldaja. See toimub Tallinnas. Selle riikide initsiatiiviga ühines Eesti juba kolm aastat tagasi ja võtab järgmise aasta üritusel endale ka liidrirolli. Me liigume õigel teel, positiivsete uudiste teel ja kaitseme oma rahvuslikke huvisid nii, nagu Eesti rahvas on meid usaldanud seda tegema.

12:22 Esimees Henn Pöllumaa

Jevgeni Ossinovski, täpsustav küsimus, palun!

12:22 Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Ma sain aru, et õige pea see kiri teele läheb. Eks me siis ootame ära. Teine küsimus puudutab sinu head võitluskaaslast Mart Helmet, kes hiljuti ütles, et Eesti peaks viima oma saatkonna Tel Avivist Jeruusalemma. See on kindlasti küsimus, mis sind külmaks ei jäta, isiklikult ka. Ta ütles umbes niimoodi, et kui EKRE saab peaministriparteiks, siis viiakse saatkond plaksuga Jeruusalemma ära. Seda veel juhtunud ei ole, ehkki istungi juhatajal selline miraaž on juba tekkinud, ilmselgelt. Sellest tulenevalt ma küsingi sult. Mis on tänase valitsuse välispoliitiline arusaam, kas Eesti saatkond peaks asuma Tel Avivis või Jeruusalemmas? Teine küsimus: mis sa isiklikult arvad, kumb oleks parem, kas Tel Aviv või Jeruusalemm, kumba sa ise eelistad?

12:23 Välisminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Rahvuslike huvide määratlemine rahvusvaheliste suhete kontekstis – ega see pole meeldimise küsimus, need on praktilised otsused, mida me teeme rahvusvaheliste suhete ruumis. Seda seisukohta, kas Eesti Vabariik on langetanud otsuse või plaanib Välisministeerium teha valitsusele ettepanekut muuta Eesti saatkonna asukohta Iisraelis, ei ole kujundatud ega ole ka kavas niisugust otsust langetada, mis ei tähenda, et välispoliitilised, ka rahvusvaheliste suhete küsimused ei võiks olla legitiimse debati koht, siin ei ole midagi häbeneda. Küllap ka küsija osutas ühele ÜRO Peaassamblee hääletusele, kus meie suurim strateegiline partner Ameerika Ühendriigid palus meil hääletusest hoiduda. Toonane välisminister pidas selle palve rahuldamist mittemõistlikuks, see oli tema välispoliitilistest huvidest kaitstud valik, tal oli toona mandaat seda teha. Aga me kindlasti peame suhtuma rahvusvahelistesse arengutesse tähelepanelikult. Kindlasti on Lähis-Ida küsimused üks tundlikke teemasid ja me hakkame selle huvitava teemaga tegelema tõsiselt ja intensiivselt, kui jõuab kätte meie julgeolekunõukogu liikme staatus ja ennekõike eesistuja staatus järgmise aasta märtsikuus.

12:25 Esimees Henn Pöllumaa

Jürgen Ligi, palun!

12:25 Jürgen Ligi

Härra Reinsalu! Te topite igasse lausesse mõnuga sisse kui mitte sõna "rahvas", siis kindlasti sõna "rahvuslik", te flirdite sellega, justkui see oleks teie isiklik omand. Aga päris ministritöö on ju välissuhete, teiste riikidega suhtlemise küsimus. Suhete parandamisel väljendub talent ju selles, kuidas sõnastada ühiseid asju, selleks et ka enda asja ajada. Kas te esinete niimoodi ka rahvusvahelistes suhetes, suheldes teiste riikidega, et te tulite siia oma rahvuslike huvidega, ning kui te lähete koju, kas te siis ütlete ka naisele niimoodi, et meil siin on isiklikud huvid esiplaanil, või proovite siiski natukene ka diplomaatiat?

12:26 Välisminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Isiklikud huvid tuleb allutada perekonna huvidele, selles küsimuses ei ole kahtlustki. Ma ütlen, et kõigi rahvuste suveräänseid õigusi tuleb aktsepteerida, aga loomulikult tuleb esikohale seada oma rahva, oma rahvusriigi kestmise huvid. Kui sa ka jääd vähemusse, siis selles, kui sa seisad oma rahvuslike huvide eest, ei ole rahvusvahelistes suhetes midagi halba. Teie käsitluse järgi oleksin ma pidanud Euroopa Nõukogu välisministrite koosolekul Helsingis wait olema, kui enamik riike asus seisukohale, et Venemaa staatust Euroopa Nõukogu Parlamentaarses Assamblees tuleb positiivses suunas muuta. Ei, esimese välisministrina selles kõnevoorus sõna võttes mõistsin ma selle sammu hukka. Ma leidsin, et see ei ole mõistlik, see ei vasta kahtlemata ei rahvusvahelise õiguskorra toimimise

huvidele ega ka Eesti rahvuslikele julgeolekuhuvidele – see, et agressorriik saab tunnustust olukorras, kus ta oma agressiooni ei ole mitte deeskaleerinud, vaid viimaste sammude valguses on selge, vastupidi, et ta on konflikti õhutanud ja jätnud täitmata rahvusvahelise kogukonna nõudmised ja ka need lepped, mida ta ise on allkirjastanud. Iseseisva riigi välispoliitika põhineb oma huvide kaitsel – see on lähtekoht. Me peame kahtlemata tegema koostööd selles reaalsuses, mis maailmas eksisteerib, aga see ei tähenda, et rahvuslike huvid peaks häbenema või neid peaks rahvusvahelises suhtestikus maha salgama. Ei ole nii. Nii see algabki, et mitte keegi maailmas ei seisa esmaselt meie huvide eest, me peame seda ise tegema. See ongi iseseisvaks riigiks olemise vastutus ja pärisosa, mis tuleb välja kanda tänasel põlvkonnal, Eesti rahval, et see riik kehtaks suveräänse riigina edasi üle inimpõlvede. Jah, ma ei häbene seda retoorikat kasutada ka siit ruumist ja Eesti riigist väljaspool.

12:28 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. 12:28 Perekonnaõigus

12:28 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena on Signe Riisalo küsimus justiitsminister Raivo Aegile. Palun!

12:28 Signe Riisalo

Lugupeetud minister! Vabariigi Valitsuse tegevuskavast saab lugeda, et peredele on parim, kui lapse kasvatamisest saavad osa võtta mõlemad vanemad, ja vanematel peaks olema õigus saada selleks ka tuge. Me saame lugeda ka seda, et rahvastikuminister peab koostama perelepituse süsteemi loomiseks analüüsi ja tegema ettepanekud juba käesoleva aasta novembriks. Perelepitus on teadupärast enim seotud perekonnaõiguse ja tsiviilkohtumenetlusega. Kuulsime hiljuti Riigikohtu esimehe Villu Kõve ettekandest Riigikogule, et tsiviilkohtu suurest koormatusest moodustavad väga suure osa perekonnaasjad. Siit siis minu küsimused. Vähendamaks kohtu koormatust ja püüdes paremini tagada lapse huve vanemate vaidlustes, kas vanemad ei võiks kohtuväliselt kokku leppida hooldusõiguse kuuluvuses vaidluse puudumise korral, sest praegu seadus seda ei võimalda, ja kas see ei võiks olla üks võimalusi kohtu koormuse vähendamiseks? Teine küsimuse pool: kas perelepituse protsessis lahendatavad vaidlused võivad olla nii elatis-, suhtlusõigus- kui ka hooldusõigusvaidlused? Ma tean, et Justiitsministeeriumil on mõnevõrra teistsugune ettekujutus. Kolmandaks, mida te arvate vandekohtunike rakendamisest lastevanemate vaidluste puhul? Härra Villu Kõve meile eelmisel nädalal ütles, et tõenäoliselt suurendab see kohtute koormatust ning muudab protsessi mõnevõrra pikemaks ja keerulisemaks.

12:30 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh! Head Riigikogu liikmed! Hea küsija! Laste õiguste ja hea käekäigu kaitsmine on olnud Eesti riigis prioriteetsel kohal juba väga pikka aega. Kindlasti me tahame jätkata sellesamas vaimus, näiteks sellistel juhtudel, kui pere läheb mingil põhjusel lahku ja tuleb kindlaks määrata hooldusõigus, st millise vanema juures laps on, ja sellest johtuvalt ka see süsteem, kuidas ja mis alustel toimub edaspidi lapse huvide eest seismine ja huvide kaitsmine ka näiteks rahaliste vahendite eraldamisel selle lapse kasvatamise jaoks teise vanema poolt. Need tegevused, need protsessid ja ka see arutelu võimalike seadusemuudatuste või raamistiku ümbertegemise üle on ju meil kogu aeg aktiivselt arutelul. Mis puudutab konkreetset tsiviilmenetlust lastega seonduvates asjades, siis läbi aastate on nende asjade suurusjärg olnud suhteliselt konstantne. Umbes 4000 asja igal aastal on tsiviilkohtumenetluses konkreetset lastega seotud, need on perekonnaõiguse asjad. Natuke täpsemalt: hagimenetlusega asju (eeskätt elatise nõudmine) oli eelmisel aastal 2380 ja vanemate õigusi laste suhtes ehk lastega suhtlemise reguleerimist, mis on hagita menetlus, käsitles eelmisel aastal 1284 asja. Samas peab ütleva, et Eesti kohus on Euroopa Liidus üks kiiremini selliseid küsimusi menetlev kohus. Kindlasti ei saa öelda, nagu lastega seonduvates tsiviilkohtuvaidlustes oleks väga koormav rahaline pool ja inimesed ei saaks kohtust abi just eeskätt rahalise koormuse tõttu. Olgu öeldud, et hagita perekonnaasjades on riigilõiv 15 eurot ja elatisasjades riigilõiv üldse puudub, kui inimesed pöörduvad

kohtusse abi saamiseks. Tegemist on väljatöötamiskavatsusega, Justiitsministeerium ja Sotsiaalministeerium tahavad aasta lõpuks välja tulla oma ettepanekutega, kuidas neid lisavõimalusi sisse tuua. Üks lisavõimalusi, mida me oleme ette näinud, on kohtuvälise lepituse süsteemi, lepitusmenetlussüsteemi ellukutsumine. Aga kuidas seda päriselt ja lõplikult rakendada saab, see tulebki välja töötada ministeeriumide koosmõjus. See ongi mõeldud just selleks, et ühest küljest kohtute koormust vähendada. Teisest küljest on kohtusse minek eri pooltele alati kindlasti emotsionaalselt raskem. Kui on võimalus leida lahendus ilma kohtus käimata, siis on see kindlasti positiivne nii mõlemale vanemale kui ka lastele nende edasise suhtlemise ja mõlema vanemaga suhtlemise korra sisseviimise mõttes.

12:34 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Palun vastamise ja küsimise aegadest edaspidi kinni pidada, muidu ei jõua me võib-olla kõiki küsimusi läbi arutada. Jürgen Ligi, palun! (Sumin saalis.) Vabandust! Täpsustav küsimus on Signe Riisalo ja seejärel küsib Jürgen Ligi.

12:34 Signe Riisalo

Jaa, aitäh! Te möönate, et perelepitus kohtute koormust kindlasti vähendab. Ma ise usun sellesse ka sügavalt. Aga küsimuse esimene pool oli hooldusõiguse lahendite kohta, mis on kõik allutatud kohtusüsteemile, vanemad ei saa vabatahtlikult kokku leppida hooldusõiguse muudatustes. See oli tegelikult küsimus, küsimus ei olnud selle koormuse kohta, mille me paneme inimestele, vaid selle kohta, et me koormame kohtuid. Küsimus oli nagu vastupidi.

12:35 Justiitsminister Raivo Aeg

Vabandust, võib-olla täpsustate, ma ei saanud täpselt aru küsimuse sisust.

12:35 Esimees Henn Põlluaas

Palun Signe Riisalole mikrofonil!

12:35 Signe Riisalo

Küsimuse esimene pool puudutas hooldusõigust. Kas vanemad saaksid hooldusõiguse muudatusi teha vabal kokkuleppel? Tänane perekonnaõigus ütleb, et vabal kokkuleppel hooldusõiguse muudatusi ei saa teha. Kui minu lapse isa kolib teise riiki ja me tahame hooldusõiguse anda ühele vanemale, siis me saame seda praktiliste asjaolude igapäevaseks korraldamiseks teha ainult kohtu kaudu ja see koormab kohut. Inimestest ma ei rääkinud, ma küsisin kohtu koormamise kohta.

12:36 Justiitsminister Raivo Aeg

Jaa, absoluutselt. Väljatöötamiskavatsuse tegemise käigus toimuvad ministeeriumite vahel arutelud, alati saab seda täiendavalt sisustada ja sinna n-ö juurde linkida probleeme, millele tuleb vastused leida. Otse loomulikult on väga ratsionaalne niimoodi sellele asjale läheneda ja nendele küsimustele vastused leida. Kindla peale, kui see väljatöötamiskavatsus läheb kooskõlastusringile, siis ma väga loodan, et ka Riigikogu aktiivselt selle protsessiga liitub, osaleb selles ja teeb oma ettepanekuid. Justiitsministeerium on juhtiva ministeeriumina väga huvitatud aktiivsest koostööst eluliselt vajalike lahenduste sissetoomisel kogu sellesse protsessi, et tulemus oleks ikkagi kõige normaalsem ja vastuvõetavam just lapse seisukohast, et laps ei kaotaks sidet kummagi vanemaga, et ei tekitataks mingisugust jõupositsiooni ja leitaks normaalsed lahendused.

12:37 Esimees Henn Põlluaas

Jürgen Ligi, palun!

12:37 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra Aeg! Teie haldusalast on sel nädalal tulnud kombinatsioonis võttes kaks väga koledat uudist, mis natukene haakuvad ka pere- ja lasteasjadega. Üks uudis oli, et prokuratuur lükkas ümber siseministri väited, mis ta tõi nädal tagasi, et mingit kriminaalasja Marti Kuusiku vastu ei ole, uurimine on kokku kukkunud – uurimine omakorda ei ole kriminaalasi, oli üks huvitav mõttekäik – ja pole

tõendeid, pole tunnistajaid, pole mitte midagi. Prokuratuur ütles, et protsess on olemas, protsess läheb edasi, ja Marti Kuusikule esitati kahtlustus. Teine uudis oli, et valitsus on erakondlikult paika panemas peaprokuröri. Formaalselt peab tõesti ju valitsus selles kokku leppima, aga justiitsministri väidetav kandidaat – väidetav, mina saan uudiseid selle kohta ju kõrvalt – on praegune peaprokurör Lavly Perling ja temale on teravalt vastandunud seesama siseminister, kelle kriminaalasjajutt ümber lükati. Kas tegelikult käivadki valitsuses asjad nii, et peaprokurör pannakse paika parteiliste huvide alusel, või te siiski panete kohale selle kandidaadi – mis iganes ta nimi on –, keda te ise parimaks peate?

12:39 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh! Mis puudutab antud kriminaalasja, siis ka uudistest oleme saanud lugeda, et kahtlustuse Marti Kuusiku vastu on prokuratuur esitanud ja menetlus käib. Millised on konkreetset detailid, millest see kahtlustus koosneb, siin jään ma teile vastuse kahjuks võlgu. Aga poliitiliselt ei olekski õige ega ilus kuidagimoodi sellesse kriminaalmenetlusse sekkuda. Ma arvan, et õiguskaitseorganitel prokuratuuri juhtimisel tuleb menetlusega edasi minna ja jõuda juriidiliste lahendusteni. Siis sõltub juba konkreetsest menetluse käigust, kas kahtlustus viiakse süüdistuskokkuvõttega kohtusse või on mingid muud lahendid.

Mis puudutab konkreetse isikuni küsimust, riigi peaprokuröri ametisse määramist, siis on seaduses väga selgelt reglement kirjas: justiitsminister esitab valitsusele kandidaadi ja kuulatakse ära ka Riigikogu õiguskomisjoni arvamus. Mina olen meie koalitsioonipartneritele esitanud aruteluks ühe kandidaadi, see on tänane riigi peaprokurör Lavly Perling, ja ma ei ole alustanud läbirääkimisi ühegi teise kandidaadiga. Ma loodan, et arutelud partneritega lähevad heas tempos edasi ja me saavutame lõpuks kandidaadi asjus konsensuse.

12:41 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. 12:41 Valitsus

12:41 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Riina Sikkut, küsimus on peaminister Jüri Ratasele. Palun!

12:41 Riina Sikkut

Aitäh, eesistuja! Hea Jüri, sa oled väga tubli. Eelmisel nädalal infotunnis vastasid peaaegu kaks tundi küsimustele, et selgitada Mart Helme käitumist, ja osalesid minister Kingo asemel G20-l. Aga sa ei jõua kõigi ministrite tööd ära teha. Näiteks on Martin Helme ilmselt praegu teel ECOFIN-ile. Esmaspäeval Euroopa Liidu asjade komisjonis küsimustele vastates kinnitas ta, et ta majandus- ja rahaliidu süvendamist ei toeta. Kas sa saad usaldada, et tema sõnavõttud ja ka vestlused kolleegidega, mida ta ECOFIN-il peab, tegelikult esindavad valitsuse seisukohta ja neid seisukohti, mis Euroopa Liidu asjade komisjonis kinnitati? Kas sa saad Martin Helmet usaldada?

12:42 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma loodan, et ei pahandata, kui ma just sellele küsimusele vastamist alustan tsitaadiga: "Ühiskond ei saa jaguneda võitjateks ja kaotajateks, sest kui pidevalt kaotavad ühed, kaotavad lõpuks kõik. Meie peame seisma selle eest, et muutustest kõik võimalikult tervena välja tuleksid ega kannaks üle jõu käivat koormat." Nii rääkis 9. juunil käesoleval issanda aastal Riina Sikkut, tehes ettekannet, ma saan nii aru, kui Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esimehe kandidaat. Mina lugesin sellest tsitaadist välja, et tuleb midagi ette võtta ebavõrdsusega. See on loomulikult väljakutse Eesti ühiskonnale, nagu ka sildade ehitamine, teiste kuulamine ning nende küsimuste ja vastuste siiralt võtmine. Nii et ma tsiteerisin seda siiralt.

Ma sain aru, et jutt oli ELAK-i istungist, mis toimus selle nädala esmaspäeval ja kus olid kõne all, nagu küsija mainis, majandus- ja rahaliidu ECOFIN-ile mineva rahandusministri positsioonid. Eeskätt oli teravik suunatud ESM-ile ja sellele, kas ESM, ütleme, kõige viimaste või kõige keerulisemate juhtude puhul tuleb pangandussektorile appi. Nagu ikka, valitsus arutab neid positsioone, enne kui me tuleme

austatud Euroopa Liidu asjade komisjoni palge ette. Seda me tegime ka sellel korral ehk eelmise nädala neljapäeval kabinetiistungil. Me ütlesime, et me lähtume nendest põhimõtetest, mis valitsus on ühe korra heaks kiitnud. Ma võin kuupäevaga eksida, vabandust, aga minu meelest oli see 22. november 2018. Kui sa küsid, et kas mina usaldan, et see, mis me valitsuses kollegiaalselt kokku lepime, kehtib Martin Helme ja ECOFIN-i positsioonide puhul, siis vastus on jah. Selge on see, et arutelu ECOFIN-is on väga vajalik ja seal on ka väga tõsiseid küsimusi, mida see kõik eri riikidele ühel hetkel võib tähendada. Aga kui me räägime üldprintsibiist – need Eesti seisukohad ju tähendavad üldprintsipi –, siis jah, seda ütles ka Martin, et ta nendest lähtub.

12:45 Esimees Henn Põlluaas

Riina Sikkut, täpsustav küsimus, palun!

12:45 Riina Sikkut

Tänan! Sa tõesti kinnitasid, et sina saad nendest asjadest aru. Mina ei ole kindel, kas Martin Helme saab nendest asjadest samamoodi aru ja ka tegelikult neid seisukohti esindab. Aga väga tore, kui sinul on usaldus olemas. Teine küsimus puudutab alkoholiaktsiisi. Eelnõu kolmas lugemine on siin saalis homme. Nii eelnõu menetlemine kui ka sisupool on nõrgad ja tegemist on lausa nii kehva eelnõuga, et eile siin puldis olles hakkas ka Jürgen Ligi rääkima tervisekahjustest. Minul on väga lihtne küsimus: Jüri, kas viin peaks olema odavam?

12:46 Peaminister Jüri Ratas

Viina tuleks juua vähem. (Naer saalis.) Natukene, hea Riina, sind tundes, ma arvan, et sa küsid tegelikult põhimõtte kohta, mis lähtub rahva tervisest. Loomulikult, sa võid ka nipitada ja küsida jah/ei-vastust, aga ma arvan, et pigem muretseb sinu süda sellesama asja pärast, mille pärast minu süda muretseb. See on kättesaadavus, see on rahva tervis, see on noorte minek sellele pahelisele teele, mis on seotud alkoholiga, ja kindlasti on see need traagilised tagajärjed, mis on alkoholist tingitud. Viina odavus või kallidus, ma arvan siiski, on alkoholiaktsiisipoliitika oluline komponent alkoholi kättesaadavuse ja rahva tervise seisukohast. Ma alati ütlesin, kui me eelmise koalitsiooni ajal rääkisime aktsiiside tõusust – seda on minu meelest öelnud ka mõlemad koalitsioonipartnerid, kui korra tagasi vaadata –, et loomulikult on olemas piirikaubandus, loomulikult on olemas mõjud riigieelarvele ja majandusele, turistide voole. Seda sa tead ise, et valitsuses peab alati vaatama asju tervikuna. Opositsioonis olles sa saad teha suured plakatid ja öelda, et ei tea mitusada miljonit on läinud kaduma, ning sa oma sõnade eest ei pea tegelikult vastutama. (See ei olnud repliik Sotsiaaldemokraatliku Erakonna pihta.) Piirikaubandus on jätkuvalt probleem Eestis, me näeme, et see on probleem. Me oleme kokku leppinud, et aktsiisi 25% langetada. Tuginedes eeskätt Rahandusministeeriumi hinnangule, aga ka välishinnangule, võib öelda, et see võiks piirikaubandust tunduvalt vähendada, ma ei julge täna öelda, et see võiks piirikaubanduse lõpetada, arvestades ka kuuldusi, mida meie lõunanaaber võib alkoholiaktsiisipoliitikas ette võtta, me täpselt ju ei tea, mis nad teevad. Me teame, et Soome uus valitsus on öelnud, et nad pigem tõstavad aktsiisi. Piirikaubandus ei ole mitte ainult Eesti ja Läti vahel, vaid see on aastakümneid olnud ka Eesti ja Soome vahel. Nii et ma vastan sinu küsimusele nii, et minu arvates me peame, kui me räägime aktsiisipoliitikast, kaaluma ka teisi rahvatervise meetmeid alkoholi kättesaadavuse vähendamiseks. Igal juhul, mida vähem kättesaadav alkohol on, mida vähem seda tarbitakse, seda õigem suund see minu arvates on.

12:49 Esimees Henn Põlluaas

Kaja Kallas, palun!

12:49 Kaja Kallas

Äitäh! Hea Jüri! Sinu valitsuses oli lühidalt ka selline minister nagu Marti Kuusik. Ta oli ametis 30 tundi, tööaega oli kindlasti veel vähem. Sulle meeldib tsiteerida lehti. Sellel nädalal tuli uudis, et Marti Kuusik esitab nõude 31 000 saamata jäänud euro peale. Ta viitab, et talle lubati seda ja tal on õigus seda selle 30 tunni eest saada. Minu küsimus on see: kes talle seda lubas? Vabariigi Valitsuse seadus loetleb väga

selgelt alused, millal hüvitist makstakse, vabatahtlikku lahkumist nende aluste hulgas ei ole. Kes talle lubas, et ta saab selle hüvitise, kui ta ametist lahkub? Teine küsimus: kas sina pead sellise hüvitise maksmist õiglaseks ja kas sa pead sellise hüvitise küsimist moraalselt õigeks?

12:50 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh nende kolme küsimuse eest! Kõigepealt, jah, vastab tõele, mida hea küsija ütles, et õigust hüvitist saada ei ole, kui minister astub tagasi omal soovil. See tuleneb Vabariigi Valitsuse seadusest. Esimene küsimus oli, et kes talle seda lubas. Ma olin sellel hetkel ka nõupidamisel, kui ta ütles, et ta on otsustanud tagasi astuda, seal oli juttu paralleelist Jaak Aabi tagasiastumisega. Sellel kohtumisel ei lubanud keegi talle mingit hüvitist. Mina ütlesin küll sellel kohtumisel, et minu teada oli juba toona vastuolu Rahandusministeeriumi ja Riigikantselei tõlgenduse vahel. Ma igal juhul tunnustan siin Jaak Aabi, kes on nüüd teinud ju otsuse, et ta maksab selle hüvitise tagasi, ja minu teada on leppinud kokku ka maksegraafiku. Me võime öelda, et Riigikantselei tõlgendus ka toona – see ei tähenda, et täna oleks see muutunud – oli õige, et kui minister astub omal soovil tagasi, siis tal ei ole õigust hüvitist saada või ei ole õige seda välja maksta. Mis puudutab kõiki muid isiklikke küsimusi, kas ta teeb õigesti või mitte, siis Eesti on demokraatlik riik, inimesed võivad midagi nõuda ja kui neid nõudmisi ei täideta, siis nad saavad pöörduda kohtusse. Ma ei tea, kas ta on kohtusse pöördunud või ta ei ole pöördunud, ma ei oska seda öelda. Ma saan aru, et küsiti minu hinnangut, kas ma pean seda õigeks, et ta seda nõuab, või mitte. Ma vastan enda mina võtmes või enda mina läbi: kui üks päev teha tööd ja teha siis ise otsus, et ma lahkun sellelt tööpostilt, siis mina kindlasti hüvitist selle eest ei nõuaks. Hetkel on riigi positsioon, et tulenevalt seadusest seda hüvitist maksta ei saa. Kui inimene pöördub kohtusse, siis eks kohus peab lõpliku hinnangu andma.

12:53 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse arutelu.

5. 12:53 Kohtutäiturid

12:53 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Toomas Kivimägi ja küsimus on justiitsminister Raivo Aegile. Palun!

12:53 Toomas Kivimägi

Aitäh! Väga lugupeetud justiitsminister! Vabakutseliste kohtutäiturite süsteem on Eestis eksisteerinud 18 aastat. Õiguskomisjoni istungil 6. mail sa ütlesid, et üleminek vabakutseliste kohtutäiturite süsteemile oli õige. Veelgi enam, sa ütlesid, et erasektor on võlgu sisse nõudma rohkem motiveeritud kui riigiametnikud. Ent vastupidi eelnevale ja sinu seisukohale on Justiitsministeerium asunud täitemenetluse organisatsiooni lõhkuma, ma kasutaksin seda sõna. Märgin, et see algas küll enne, kui sina koolimajja, st ministeeriumisse jõudsid. Möönan, et on olnud juhtumeid, kui kohtutäiturid pole oma tööga hakkama saanud. Aga see ei tohiks olla ajend süsteemi kui sellise lõhkumiseks. Ükski organisatsioon ei ole täiuslik, ent vigade parandamine antud juhul on ei kellegi teise kui riigi enda kättes. Riik on ise selle süsteemi loonud, ise need regulatsioonid kehtestanud, sh näiteks kohtutäiturite tasud. Samal õiguskomisjoni istungil ütles üks ministeeriumiametnik, et nad ei pea tänast süsteemi jätkusuutlikuks, põhjuseks asjaolu, et tööd on jäänud oluliselt vähemaks, ent täitjate arv praktiliselt samaks. Mida pakub riik lahenduseks? Võtame veel osa tööd ära, anname riiginõuete täitmise Maksu- ja Tolliameti kätte. Kus on siin loogika? Ehk riik tahab lihtsamini sissenõutavad asjad võtta enda kätte, ent keerukamad ja aeganõudvamad jätta kohtutäituritele. Minu küsimus: miks minnakse lõhkuma vabakutseliste kohtutäiturite süsteemi, selle asemel et parandada vigu? Kas tunnistades, et tööd on vähe, aga kohtutäitureid palju, ongi olukorra lahendus see, et võtame kohtutäituritelt veel tööd ära?

12:55 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh, hea küsija! Milles on täna probleem? Probleem on ju selles, et omal ajal loodi kohtutäiturite süsteem eratäitesüsteemina ja seda ametit hakkasid vaba elukutse pidajana pidama just kohtutäiturid. See tähendab piltlikult öeldes seda, et nad tegutsevad vaba turumajanduse tingimustel. Olukord on

selline, kus nende nõuete arv, mida kohtutäiturid peaksid sisse nõudma, on vähenenud ca 50%, aga kohtutäiturite arv on jäänud samaks, st 50% on vähenenud ka nende tulud, mis omakorda on viinud selleni, et on toimunud väga selge kohtutäiturite büroode selektsioon, et kes on elujõulised ja kes ei ole. Suur osa kohtutäiturite büroodest püsivad hinges just tänu sellele, et nad saavad neidsamu riiginõudeid täita. Aga samas, kui me lähtume teise poole pealt, siis on selge, et riiginõuete üleandmine kohtutäituritele on märkimisväärselt kulukas. Automaatse sissenõude süsteemi rakendamisel on riigi kulud võimalik oluliselt vähendada. See ongi selle asja eesmärk, et Maksu- ja Tolliamet asub sellesama e-täitmise kaudu kõige lihtsamaid, kõige elementaarsemaid riiginõudeid – need on valdavalt politsei trahvinõuded – täitma e-aresti teel. Kui see ei õnnestu või kui edaspidi on vaja näiteks riiginõuetest tulenevalt mingisugust realiseerimist, mingit müüki, siis need asjad jäävad endiselt kohtutäituritele. Nii et me ei asu siin midagi lõhkuma, me teeme vajaliku ümberkorralduse, et allesjääv kohtutäiturite süsteem oleks elujõuline ja efektiivne ning suudaks neid nõudeid efektiivselt täita. Paraku oleme jõudnud olukorda, kus ükski pool ei ole rahul: ei ole riik rahul, ei ole kohtutäiturid rahul ega ole ka nõuete esitajad rahul nõuete täitmise efektiivsusega. See on paratamatult see seisukoht. Kui me räägime veel Maksu- ja Tolliametile nõuete täitmise üleandmisest, siis võib öelda, et protsess muutub oluliselt odavamaks ka nendele, kellelt neid nõudeid sisse nõutakse, hinnanguliselt kümme korda. Nii et need isikud, kes peavad neid võlgasid maksma, saaksid seetõttu, et see muutub odavamaks, oma teisi nõudeid rahuldada või nende elatustase või hakkamasaamise tase oluliselt paraneks.

12:58 Esimees Henn Põlluaas

Toomas Kivimägi, täpsustav küsimus, palun!

12:58 Toomas Kivimägi

Aitäh! Hea minister! Tegelikult ei veennud see vastus mind. Kordan veel kord: põhiprobleem on selles, et tööd on jäänud vähemaks – nagu sa mainisid, tõepoolest, viimase viie aastaga on tööd kaks korda vähemaks jäänud –, ent kohtutäiturite arv on vähenenud ainult nelja võrra, jõudes 44 peale vist 48 pealt. Ehk mis siis on lahendus? Võtame veel tööd ära! Mina väidan, et me tekitame sellega veelgi suurema probleemi sellele süsteemile, sest põhiprobleem on see, et tööd ei jätku, ja probleemi teine pool on selles, et me võtame ära lihtsamini kättesaadavad nõuded. Loomulikult on riigi poolt vaadates neid võimalik odavamalt menetleda.

Ent minu täpsustav küsimus puudutab elatisnõudeid, mis on olnud riigi prioriteet. Me peame tunnistama, et paraku ei ole see kõige tulemuslikum olnud. Üks põhjusi, miks see ei ole tulemuslik olnud, ongi see, et elatisnõuete puhul on menetlemise kulud oluliselt suuremad kui tulud, mida kohtutäiturid saavad. Siis ei ole vaja ka üllatuda, et nendega ei tegelda piisavalt. Mida pakub riik ka siin alternatiivina lahenduseks? Loomes riikliku elatisasjade büroo, võtame need asjad enda kätte! Aga ma olen üsna kindel, et need kulud on riikliku elatisasjade büroo puhul mitu korda suuremad kui võib-olla see lisaraha, mida oleks vaja kohtutäituritele anda, et tulemuslikkus oleks parem, kui on täna. Ma olen pidanud Isamaad maailmavaateliselt erasektorit eelistavaks. Või on see põhimõte jäänud minevikku? Minu arvates on tõesti üllatav ka see, et küsimusele, kas riik ei võiks siis juba kogu süsteemi, kogu täitemenetlust enda kätte võtta, vastatakse, et see on riigile liialt kulukas, et mis on kulukas riigile, ei pea olema kulukas erasektorile. Natukene selline suure Peetri sündroom.

13:00 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh! Me peame vaatama natukene seda, kust kohast see rahakott täitub. Tõsi on see, et nõuetest umbes 65% on riiginõuded. See tundub väga suure mahuna. Aga samas on tõsiasi, et kolm neljandikku kogu sellest sissenõutavast summast moodustavad jälle eranõuded. Nii et tegelikult kogu turul olevast rahast, mida kohtutäiturid võiksid saada, ca neljandik liiguks Maksu- ja Tolliameti kätte, kolm neljandikku jääks alles. Küsimus on selles, et kohtutäituribüroosid on turul liiga palju. Kui me räägime poliitilisest või ideoloogilisest aspektist, riigi suhtes erasektoriga, siis kohtutäiturid on nagu turumajanduse tingimustes, aga teisest küljest on teatud riiklikud regulatsioonid, mis pärsivad nende võimalust vabalt turusituatsioonis olla. Nii et on ka täiesti loogiline, et riik teeb teatud piiravaid samme ja hindab, milline on optimaalne täituribüroode arv, et nad saaksid turul hästi hakkama. Eesmärk ei ole ju see, et hoida turul 40 täituribürood, eesmärk on see, et need, kes turule jäävad, täidaksid efektiivselt kohtuotsuseid ja kogu täitemenetlust ülal peaksid. Selles suhtes ongi vaja riigil teatud regulaatori rolli asuda ja öelda, et see number on efektiivne ja need täitenõuded on efektiivsed, mis me teile jätame, et

te saaksite piisava sissetuleku ja motivatsiooni ning saaksite selle süsteemi ülalpidamisega hakkama. Mis puudutab elatisnõudeid, siis me rääkisime komisjonis ühest võimalusest, et riik võtab selle täielikult enda peale, aga see oli üks võimalus, mille me välja tõime. Tegelikult konsultatsioonid käivad. On toimunud täiturite n-ö ristsubsideerimine, kasumlike nõuete pealt võeti osa, millega rahuldati ära elatisnõuded, aga kasumlike nõuete osakaal on vähenenud ja riigil tuleb leida lahendused, kuidas abistada, kas võtta need n-ö riigi funktsiooniks või abistada täitjaid, et nad saaksid sellega hakkama. Üks võimalusi on kindlalt see, et ristsubsideerimise asemel seda kompenseeritakse või toetatakse mingis osas ka riigieelarveliste vahenditega.

13:03 Esimees Henn Pöllumaa

Aitäh! Kolmandat küsimust kahjuks ei ole ette nähtud ja teisi küsijaid ei ole. Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

6. 13:03 Ida-Virumaa

13:03 Esimees Henn Pöllumaa

Läheme järgmise küsimuse juurde. Katri Raik esitab küsimuse peaminister Jüri Ratasele. Palun!

13:03 Katri Raik

Austatud esimees! Hea Jüri! Pöördun teist nädalat järjest tagasi Ida-Virumaa teema juurde. Kui vaadata Eesti meediat, siis on näha, et see küsimus pole enam kaugeltki mitte Ida-Virumaa energeetikute küsimus – ma pean silmas koondamisi ja sundpuhkusi –, see on kogu Eesti küsimus ja kindlasti mitte ainult tööhõiveküsimus. Segadusse ajavad üsna paljud avalikkusele antud signaalid. Eesti Energia üldkoosolekut esindav rahandusminister Martin Helme on kinnitanud, et praegune valitsus on psühholoogiliselt valmis Ida-Virumaa kaevuritele ja energeetikutele peale maksma, et ära hoida nii Eesti energiavarustuse kui ka kohaliku sotsiaal-majanduslikku kriisi. Just sotsiaalseks küsimuseks nimetab Narva Elektriijaamade käigushoidmist ka Eleringi juht Taavi Veskimäe, kes on kinnitanud, et elektrivarustuse tagamiseks me Narva jaamu ei vaja. Eesti Energia juht härra Sutter on öelnud, et me vajame jaamu oma energiavarustuse jaoks, aga tegemist on poliitilise küsimusega. Eesti inimesed on segaduses, nad tahavad teada, kuidas meil energiapuudusega on, see on täiesti selge, aga samamoodi on segaduses 1300 sundpuhkusele saadetud inimest, kes täna enam ei usu, et nende töökoht energiasektoris võiks säilida. Ma pean ütleva siia kõrvale, et täna oli Riigikogus kohtumine lähisuhtevägivalla teemal, kus rõhutati, et eelmisel korral, kui Ida-Virumaal olid suurkoondamised, suurenes tugevasti ka perevägivald. See on hästi lai teema, mille kohta ma praegu püüan küsida. Aga minu konkreetne küsimus seisneb selles, kas ka tegelikult praegust põlevkivisektori seisu arvestades on ikka vastutustundlik lubada sundpuhkusel olevatele inimestele samas sektoris tööd. Selle küsimuse teine pool: millal teeb valitsus konkreetse otsuse eri variantide vahel, mis Eesti Energia kohta on laual, kunas saavad sellest teada Ida-Virumaa inimesed ja kogu Eesti avalikkus ning mis täpselt edasi saab?

13:05 Peaminister Jüri Ratas

Hea küsija, aitäh teile kõigepealt selle küsimuse eest! Ütlen seda täiesti siiralt, sest eks te tunnetate ise, olles väga hästi kursis Ida-Virumaa ja Narva olukorraga, kui suur probleemide hulk see on. Sõnumid, mis Eesti Energiast on ühiskonda jõudnud, on minu arvates kindlasti väga muret tekitavad, kuid ma kinnitan teile, et valitsus töötab täie tõsidusega lahenduste leidmiseks. Ma soovin öelda nii teile kui ka teistele Ida-Virumaa inimestele, et valitsus seisab selle eest, et kedagi ei jäetaks üle öö tööta, ei saadetakse tänavale ega jäetaks iseenda ja saatuse hooleks. Te nimetasite siin rahandusminister Martin Helmet, kes on ühtlasi Eesti Energia üldkoosolek. Ma kindlasti tunnustan seda, et Martin Helme oli eile Ida-Virumaal selle küsimusega tegelemas. Ma tean, et riigihalduse minister Jaak Aab oli eile Ida-Virumaal, ta kohtus tööstusparkide inimestega. See probleem, mis praegu on, on olnud teada ju väga pikka aega. Me vajame minu meelest ühelt poolt kiiret tegutsemist, et ära hoida kõige keerulisemad, kõige hullemad stsenaariumid, aga tuleb võtta ka meetmeid, mis tegelikult annaks nendele inimestele kindlustunnet nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis.

Me ei saa minu meelest kuidagi üle ega ümber sellest, mis on energeetikapoliitikas pikem vaade. See ju

tähendab, et pikemas perspektiivis põlevkivist elektri tootmise konkurentsivõime kindlasti muutub ja muutub vähenemise suunas. Neid kõiki tegureid tuleb koos arvestada. Me oleme välja töötanud ja töötamas lühiajalise perspektiivi lahendusi, natuke pikema perspektiivi lahendusi ja kindlasti neid lahendusi, mis pikas perspektiivis aitaksid Ida-Virumaa ja kogu selle sektori arengule kaasa. Kolmandaks on kindlasti oluline sotsiaal- ja tööturupoliitika. Ma saan aru, et meie keskustelu läheb edasi, siis ma vastan täpsemalt.

13:08 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Katri Raik, täpsustav küsimus, palun!

13:08 Katri Raik

Kahjuks ei saanud ma väga selget vastust, aga ma siiski läheksin siit edasi hoopistükkis ETV+ teema juurde, kui tohib. Ida-Virumaa inimeste, eriti Narva inimeste hulgas on Eesti meedia kõige populaarsem saade ilmselt "Narodu važno" ("Rahvale läheb korda"). Seda saadet teavad Narvas kõik, seda arutatakse igas kodus. Eile esitleti Tallinna Ülikoolis Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli ühist meediapoliitika olukorra ja arengusuundade uuringut. Minul tegi see südame soojaks, sest see näitas, et ETV+ on oma tegevust igatepidi õigustanud. 110 000 meie venekeelset inimest vaatavad igal nädalal vähemalt viis minutit ETV+. Minu hinnangul saavad kolmest inimesest kaks meie venekeelseid telesaateid sellel või teisel viisil vaadata. See on väga suur hulk. Veel fakte. Üle 50% meie venekeelsest elanikkonnast leiab sellel aastal, et ETV+ on neile väga oluline või pigem oluline. Vahest ainult paari protsendi võrra kõrgemalt hinnatakse PBK-d, RTR Planetat või teisi venekeelseid kanaleid. Aga eriti oluline on, et venekeelset "Aktuaalset kaamerat" peetakse kõige usaldusväärsemaks, 10% usaldusväärsemaks kui PBK uudiseid, kui "Vremjat" või "Vestit". Selles olukorras võime kindlad olla, et kui meil on mingi kriisilukord – ma loodan, et seda kunagi ei tule –, siis meie venekeelne inimene lülitab sisse ETV+, mitte mingi teise riigi kanali, ja saab sealt teavet. Ma palun, et sa veel kord ütleksid – ETV+ kestmine ja areng on väga oluline, see on ka sisejulgeoleku küsimus –, kas ETV+ jääb erastamata.

13:10 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, hea küsija! Ma tulen kõigepealt selle esimese küsimuse juurde, mille kohta sa ütlesid, et sa ei saanud vastust, ja kindlasti vastan ka sinu teisele küsimusele. Esiteks, lühemas perspektiivis on energiapoliitikas ja põlevkivienergeetikas järgmised lahendused. Üks on rahvusvaheline koostöö, koostöö kolme Balti riigi vahel. Kui me räägime kaubanduslikust elektrist, mis tuleb Venemaalt – kaubanduslikust, ma rõhutan –, siis siin võiks kasutada Balti elektrisüsteemi ülalpidamiseks võrgu kasutamise tariife, need põhineksid kuludel, mida Vene elektri importijad ei kata. Aga ma veel kord rõhutan: see on nii kaubandusliku elektri puhul. Teiseks võiks põlevkivist elektri tootmise asendada vähemalt osaliselt riikliku toetuse abil biomassi kasutamisega, mis eeldab seadusemuudatust, aga see leevendaks osaliselt koondamisi Ida-Virumaal. Natuke pikemas perspektiivis on võimalik moodustada elektritootmise strateegiline reserv ja reservvõimsuse eest tasu maksta. Selle meetme eesmärk on tagada energiavarustus olukorras, kus turul tekib puudujääk, ehk tippude ajal. Meede eeldab loomulikult riigiabilo taotlemist Euroopa Komisjonilt. Lisaks on Eesti Energial võimalik orienteeruda põlevkivist õli tootmisele ja leida võimalusi, kuidas igakülgset toetada Eesti põlevkiviõlitootjaid ühise uue rafineerimistehase rajamisel. See eeldab era- ja avaliku sektori koostööd ning see annaks tootjatele lisakindlust õlitootmisele ülemineku kiirendamiseks. Kui me liigume energiaturust edasi, siis me peaksime pikemas perspektiivis üle vaatama, kuidas elavdada Ida-Virumaal ettevõtlust ning vähendada piirkonna mahajäämust teistest Eesti piirkondadest. Selleks on juba töös Ida-Virumaa programm, mida rahastatakse 14,7 miljoni euroga aastani 2023. Siia alla kuulub ka Ida-Virumaa tööstusparkide rajamise programm, millega aktiivselt tegeleb riigihalduse minister. Kolmandaks, mida ma teile ka ütlesin, loomulikult on oluline sotsiaal- ja tööturupoliitika. Sellega tuleb pidevalt tegeleda. Nüüd vastan poole minuti jooksul teie teisele küsimusele. Ma mäletan, et alles hiljuti me eraldasime suurusjärgus 300 000 eurot, et ETV+ saaks olla vabalevis üle Eesti. See on nüüd olemas. Kui tuua veel eraldi välja ETV+ uudised, siis see reiting on kindlasti kõvasti kõrgem kui ETV+ reiting üleüldiselt. Kui võrrelda seda, kas me suudame investeerida niisama palju kui võib-olla meie naaberriik, siis on arusaadav, et ei suuda. Kas mina toetan ETV+ jätkamist? Jah, toetan.

13:13 Esimees Henn Põlluaas

Ants Laaneots, palun!

13:13 Ants Laaneots

Suur tänu! Härra peaminister! Küsimus on natuke teisest valdkonnast. Riigikogu põhiseaduskomisjonis toimus seoses Jaak Madisoni esimehe kohalt tagasiastumisega ja Brüsselisse kolimisega erakorraline esimehe valimine. Uueks esimeheks valiti härra Paul Puustusmaa. EKRE-sse kuuluv ja komisjoni esimeheks valitud härra Puustusmaa kirjutas aasta tagasi Eesti Päevalehes avaldatud aramusartiklis "Eesti valitsust juhtiv kuritegelik organisatsioon tuleb laiali saata" järgmist: "Eesti seaduskuulekas kodanik on uskumatult erakordses olukorras, mida pole terves Euroopas pärast Teist maailmasõda eksisteerinud: meid ja meie riiki valitseb sisuliselt kuritegelik ühendus! See on vastuolus põhiseaduse reeglitega ja toimub võimalolijate vaikival heakskiidul." Kritiseeriv jutt käis Keskerakonnast. Härra Puustusmaa kinnitas ka paar päeva tagasi, 10. juunil, Postimehele, et tema aramus tänase koalitsioonipartneri kohta pole muutunud: "Juristina ma olen selles ka täna veendunud, aga pädevust mul ei ole, et neid laiali saata. Ma lihtsalt teavitasin ühiskonda sellest murest." Härra Puustusmaa hinnangul on kriminaalkuritegudes süüdimõistetud Keskerakonna kestmine põhiseadusega vastuolus. Minu küsimus teile: kas arvestades Keskerakonna rohkeid patte, sh rahaga laristamist, teile ei tundu, et teie koalitsioonipartner EKRE võib sobival momendil – ja ausalt öeldes võib-olla ka õiglaselt – teie erakonnale piltlikult öeldes noa selga lüüa?

13:15 Peaminister Jüri Ratas

Härra kindral, ma tänan selle küsimuse eest, aga mind jahmatas üks mõte, mida te väljendasite, et mõnes mõttes õigustatult võib Keskerakonnale noa selga lüüa. Ma loodan, et teie ei jaga seda põhimõtet, see oli mulle natukene liiga keerukas, et kas tõesti, härra kindral, teie arvate, et noa selga löömine saab kuidagi olla õigustatud. Mina arvan, et ei saa. Aga ma mäletan, et eelmises koosseisus oli meil Vabaerakonda kuuluva härra Herkeliga päris sageli juttu Keskerakonna rahaasjadest ja ma alati tänasin teda, et ta aitab rahaasjade kordategemisele kaasa ja muretseb selle pärast. Ma mitu korda ütlesin, et tõesti, hea Andres, tule appi, tule meie erakonda. Nüüd ma näen, et teie olete võtnud heas mõttes selle teatepulga üle ja muretsete Keskerakonna rahaasjade pärast. Loomulikult, ma ei saa öelda, et erakond on teinud viimase, ma ei tea, kümne aasta jooksul kõik asjad õigesti, seda on näidanud ka kohtumenetlused. Ma olen kogu aeg öelnud, et tänasel juhtkonnal, kes on tulnud ametisse 5. novembril aastal 2016, on soov need küsimused iga juhul ära lahendada, et Keskerakond ei peaks kogu aeg tegelema kohtus oma õiguste kaitsmise ja selgitamisega. Ma ei ole kunagi öelnud, et kõik on olnud meie ajaloos korras. Kui teie tahate oma head nõu ja panust anda, siis olete igal juhul oodatud. Meil on erakonnas häid inimesi vaja küll, selles mõttes saaksime siin kindlasti koostööd teha. Aga mida ütleb üks, teine või kolmas poliitik, seda, austatud Ants Laaneots, tuleb iga inimese enda käest küsida. Ega mina ei ole siin kellegi suuwooder, kes räägib, mida üks või teine poliitik nendest küsimustest arvab.

13:17 Esimees Henn Pöllumaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

7. 13:17 Valitsuse tööjaotus

13:17 Esimees Henn Pöllumaas

Läheme järgmise teema juurde. Urve Tiidusel on küsimus välisminister Urmas Reinsalule. Palun!

13:17 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Maailmas on ligi paarsada riiki ja need kõik, kes vähem, kes rohkem, konkureerivad turgude ja tähelepanu pärast. Konkurents järjest süveneb. Kui lisada, et XXI sajandi algupoolel üle veerandi globaalsest toodangust eksporditakse ja turismi peetakse üheks olulisemaks majanduskasvu edendavaks valdkonnaks, siis võib öelda, et töö tähelepanu ja turgude võitmise pärast on lõputu ning võidavad need riigid, kelle töö toodab tulemust. Ilmaasjata ei sündinud Eestis mõni aasta tagasi idee luua Vabariigi Valitsuses eraldi väliskaubandus- ja ettevõtlusministri ametikoht. Tookordne minister proua Sulling ütles ühes intervjuus, et tal ei ole suuri

eelnõusid, ta on ebatüüpiline minister, ta on müügimees, aitab edendada eksporti ja tuua siia, st Eestisse, välisinvesteeringuid. Kaugemast ajaloost meenutatakse Jaapani peaministrit Ikeda 1960-ndate algusest, keda Prantsuse president Charles de Gaulle nimetas transistoride müügimeheks. Ikeda mõju Jaapani edule globaalses konkurentsivõimel hinnatakse ka tagantjärele kõrgelt. Hiljaaegu ametisse asunud väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister proua Kingo vastutusvaldkondade pikas nimekirjas on väliskaubandusvaldkond ja Välisministeeriumi vastavate struktuuriüksuste tegevuse suunamine. Eeldan, et te olete kolleegiga koostööplaani juba teinud. Kui äkki ei ole, siis mis teie arvates on olulised kahe ministeeriumi vahelised tegevused, et Eesti eksport ja investeeringud muutuvad maailmas edenevaks ja kohalikule ettevõtlusele ja inimestele kasu toovaks?

13:19 Välisminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Küsimus, kas valitsuse tööjaotus, ka puudutavalt väliskaubandus- ja infotehnoloogiaministri tööd, on paika pandud: jah, on selgelt paika pandud. Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister koordineerib ka Välisministeeriumis välismajandusvaldkonda. Need briifid on aset leidnud, jooksvad tegevused ja valitsuse tööplan selles valdkonnas on olemas. Ka valitsuse istungitel, ma võin öelda, on tants ja tagaajamine käinud keeleoskuse ümber, kas keelt osatakse või ei osata ning mis keelt osatakse ja mis keelt ei osata. Valitsuse istungitel on meil olnud väga asjalikud ja huvitavad mõttevahetused proua Kingoga. Meenutame, et omal ajal oli väliskaubandusvaldkond, kui Jürgen Ligi istus valitsuses, Edgar Savisaare käes. Savisaar ei osanud ka inglise keelt, aga kuidagi ta majandusministri ametis oli. Ega Arnold Rüütel ei oska ka inglise keelt, aga oma asjad ta sai ka aetud. Päts oskas ladina keelt, saksa keelt, vene keelt, inglise keelt tema ka ei osanud, eks ole. Eesti riigimeestel ja riiginaistel on erinev keeletaust, aga see ei tähenda, et oma tööd ei saaks kirega teha. Kui on mingi vajakajäämine mingis oskuses, siis tuleb seda kompenseerida tõhususega teises valdkonnas. Kui küsida, kas valitsuses on selgus vastutuse asjus, kas tööjaotus on paigas, kas tööplan on paigas, siis kõigile kolmele küsimusele saan ma südamerahuga anda jaatava vastuse.

13:21 Esimees Henn Põlluaas

Urve Tiidus, täpsustav küsimus, palun!

13:21 Urve Tiidus

See täpsustav küsimus on ikkagi teile, Urmas Reinsalu. Teil on poliitiku ja ka ministrina arvestatav kogemus. Teie hiljuti ametisse nimetatud kolleegi, väliskaubandus- ja infotehnoloogiaministri proua Kingo proaktiivsusest sõltub teie ühise koalitsiooni valitsemise ajal Eestile ülioluliste protsesside käekäik. Nimetan vaid mõne: ekspordi arengu ja kaubanduse kaitsemeetmete korraldamine, investeeringute kaasamine, innovatsioon, turism. Just turism on üle maailma kiirelt kasvav majandusharu. Prognoositakse, et aastal 2030 võib maailmas keskklassi kuuluda 5 miljardit inimest, st kaks kolmandikku maailma rahvastikust, ja just need inimesed annavad turismile hoogu. Kuna me kõik soovime, et Eestil läheks hästi, siis milliseid soovitusi te annate olulise valdkonna ministrile, kelle seisukohtadest on meedia viimasel ajal esile toonud just seda, et ta keskendub riigisisestele teemadele? Te eelmises vastuses küll väga kenasti ütlesite, et teil on tööjaotus tehtud, plaanid on paigas. Aga siiski, täpsustav küsimus selle kohta: milliseid soovitusi annate kogenud poliitikuna, ministrina võib-olla just meedia esiletoodud info valguses, et rohkem riigisisest tegevust ja võib-olla vähem rahvusvahelist tegevust?

13:22 Välisminister Urmas Reinsalu

Aitäh väga põhjaliku, väga huvitava ja intrigeeriva küsimuse eest! Üks küsimus – ma olen pidanud oluliseks anda proua Kingole kogu informatsioon, me oleme olnud ka kontaktis peaministriga – puudutab väga olulist ja spetsiifilist turismiturundusprojekti. See on ülemaailmse gastronoomiakonkursi Euroopa konkurss, mille korraldaja Eesti järgmisel aastal on. Härra Demjanov tuli minu juurde ja ütles, et Tarmo Tamm ja Rene Tammist ja kes need kõik olid, kes olid lubanud, et võta aga konkurss ette, küll see raha ja korraldus tuleb. Aga nüüd oli härra Demjanov mures, et lubadused on küll olemas, aga raha ei ole. Vekslid on välja antud, veksliaid enam valitsuses ei ole, aga see on üks küsimusi, mida tuleb tõsiselt vaadata, sest see on niisugune huvitav projekt. Me kõneleme ju sellest, et ikkagi üle 10 000 turisti tuleks Eestisse selle projekti tõttu, ja ma arvan, et see turismiturundus tuleks valitsusel kindlasti ära teha. Ma loodan, et koostöös proua Kingoga me aitame Eestit selles valdkonnas, ka toidukultuuri

valdkonnas, maailmakaardile.

See, mis puudutab välislepingute keskkonda, on Välisministeeriumi vastutada. Topeltnaksustamise vältimise ja investeeringute kaitse lepingute puhul ei ole ma rahul tempoga, kuidas Eesti riik on seda seni korraldanud. Siin on taga reaalne raha, majandushuvi, meie ettevõtjate majanduskaitsehuvi. Ma olen pidanud oluliseks koostada järgmise aasta lõpuni konkreetne plaan. Ma pean mõistlikuks, kuna see eeldab mitme ministeeriumi ühistegevust, lähiajal ette panna ka valitsusele, et valitsus hakkaks regulaarselt monitoorima, nagu omal ajal oli Euroopa Liidu vahendite kasutamisega, kuidas topeltnaksustamise vältimise ja teiste majandushuve kaitsvate lepingute ülevõtmine ja sõlmimine kolmandate riikidega käib. See on oluline teema. Kolmas teemade võrk puudutab meie majandusdiplomaatiahuviseid. See on teemade ring, mis leiab olulise käsitlemise uues välispoliitika arengukavas. Kindlasti hakkab valitsus lähemas tulevikus uut välispoliitika arengukava arutama. Me esitame selle ka Riigikogule ja see Riigikogu tagasiside tuleb kindlasti väga huvitav ja oluline ning välismajandusmõõde on seal tugevalt esindatud. Siin on kindlasti kõigi valitsusliikmete koostööplatvorm, ennekõike on see proua Kingo ja minu koostööplatvorm.

13:25 Esimees Henn Põlluaas

Jürgen Ligi, palun!

13:25 Jürgen Ligi

Aitäh! Väga segaseks jäi, kuidas te oma vastuses jõudsite minu mainimiseni, tegelikult oli küsimus ju Kert Kingo tegevuse kohta. Kuidas te välisministrina hindate seda taktikat, et välismajandussuhteid arendatakse kaugtöövormis kusagilt Eestist ja öeldakse oma põhivastutuse asuvat kuskil Lõuna-Eestis? Kas see on teie kui välisministri arvates praktiline ja kas selle nimel tasub hoida sellist ametikohta, mille abil, nagu ma aru saan, koordineeritakse osaliselt ka teie tegevust?

13:26 Välisminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Ütleme, et koordineeritakse ühe minu alluvuses oleva ministeeriumiüksuse tegevust, mitte administratiivselt, aga n-ö sisuplaanide seadmise mõttes. Ei, ma ei tee sugugi kaugtööd maha, ma ei tee kaugtööd maha ei riigisisese asjaajamises, mis puudutab infotehnoloogia ministri vastutust meile kahtlemata olulise strateegilise infrastruktuuri väljaarendamisel ja seda rolli, ega tee kaugtööd maha ka nüüdisaegse rahvusvahelise diplomaatia vormide puhul. Kui ma olin New Yorgis, siis ma arutasin asju Soome välisministriga ja suhtlesin välisministritega üle maailma. Mis puudutab distantsilt suhtlemist, siis ega niisugune barokne formaat või naiivne ettekujutus, et on klassikaline riigivisiit, kus sõidetakse kolm-neli päeva tõldadega, on uhked peod, õhtusöögid, ei ole ainumõeldav nüüdisaegse diplomaatia formaat. Nüüdisaegse diplomaatia formaat on eesmärgipõhine, see tähendab, et tuleb saavutada kontakt ja tuleb töötada võimalikult efektiivselt. See on nii ka rahvusvahelise protokoll järgi. See, mis protokoll järgi kehtis veel kümme aastat tagasi, ma pean silmas frakivastuvõtte kuninganna juures, on muutunud, aeg on muutunud. Me näeme ka rahvusvaheliste suhete keskkonnas olulisi muutusi. Küsimusele, kas minister peab keskendumas oma eesmärgile, peab töötama võimalikult tõhusalt, on minu vastus enesestmõistetavalt jaatav. Iga tööd tuleb teha südamega. Hinnangu majandusminister Savisaarele saad anda sina. Sina istusid Savisaarega kõrva seal valitsuse laua taga, seda ma pidasingi silmas. Tuleb jagada noorematele kolleegidele kogemusi, tuleb rahvale meelde tuletada, selle info põhjalt saab teha järeldusi. Võrdlev alus, võrdlev hinnang on poliitikas ja sotsiaalteadustes üks olulisi meetodeid objektiivsete järelduste tegemisel.

13:28 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

8. 13:28 EKRE retoorika

13:28 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena on Liina Kersnal küsimus peaminister Jüri Ratasele. Palun!

13:28 Liina Kersna

Aitäh! Austatud peaminister! Nädal aega tagasi siinsamas infotunnis te kordasite oma mõtet, et kedagi ei tohi solvata, kedagi ei tohi halvustada. Ometi loeme meediast, kuidas teie valitsuse ministrid nimetavad naistearste mõrvariteks ja ajakirjanikke marutõbisteks koorteks. Värskeim väljend on, et teadlased on punaprofessorid ja rumalad inimesed. Kui me esitasime siseministrile umbusaldusavalduse, siis ütles siseminister siitsamast Riigikogu puldist: "Lugupeetud rahvasaadik! Ärge tahtke, et mu sõnad hakkavad teoks saama. Ärge tahtke! Kui väga tahate, võite haiget saada. Mine tea, mis võib juhtuda. Ärge tahtke!" Need on teie valitsuse ministrite sõnad. Nüüd ongi küsimus, kas te hindate selliseid väljaütlemisi solvavateks ja halvustavateks või ei ole need teie hinnangul solvavad ja halvustavad. Kuidas te olete sisustanud enda kui valitsusjuhi vastutuse ministrite sõnakasutuse eest?

13:29 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, hea küsija! Ma olen jätkuvalt seisukohal, et ühiskonnas peab märkama kõiki inimesi, sõltumata nende kodusest keelest, rahvusest, soost, poliitilistest tõekspidamistest, nii nagu on meie põhiseaduses ka sätestatud. Kui teie tsiteerisite siseministrit, siis ehk lubate ka minul ühe tsitaadi esitada. Tsitaat pärineb 9. juunist: "Meediakanalite kaudu võimendatud sõnakasutus meie erakonna mõnede liikmete poolt teeb ka mind väga murelikuks. Aga igasuguste omadussõnade täiendav lisamine meie erakonna nimetuse ette on rohkem kui kurvastav. Tooksin ainult ühe näite. Meie erakonda nimetatakse "misogüünse palgega" erakonnaks. Minul võttis tükk aega, et teada saada, mida selline sõnakasutus tähendab? Selgus, et oleme "naissugu vihkav" erakond? Kuidas saab selline sõnakasutus käia meie erakonna kohta? Vanema põlvkonna esindajana julgen öelda, et mitte kunagi ei ole õigustust teise inimese või inimeste grupi alavääristamisel. See on moraali küsimus. See on meie lastetoa küsimus. [---] Sisuliselt esimest korda pärast Eesti taasiseseisvumist on meil valitsus, kes suudab seista suveräänse Eesti eest. Siit ka see hüsteeriline vastasseis. Vahendeid valimata püütakse lõhkuda tekkinud valitsuskoalitsiooni." Edasi: "Veel kord kutsun teid kõiki üles austama üldkehtivaid, eriti Euroopa kultuuriruumis omaks võetud moraalinorme. Püüame oma ühiskondlikku olemist igapäevaselt korraldada nii, et meie väikeriigis oleks suhtluses vähem kurjust." Seda ütles 9. juunil k.a president Arnold Rüütel EKRE kongressil. Minu teada on ta ka Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna auesimees. Ma arvan, et ta ütles väga õigesti. See on põhimõtteliselt ju seesama mõte, mida ütlesin mina eelmisel kolmapäeval, ja ma arvan, et ka teie evite seda arvamust, et meil oleks vähem vihkamist, hirmutamist ja inimeste või kaaskodanike kohta halvasti ütlemist.

13:32 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Täpsustav küsimus, Liina Kersna, palun!

13:32 Liina Kersna

Aitäh! Härra peaminister! Te olete öelnud, et ühel hetkel peab see lõppema ja et teie koalitsioonipartneril on kohanemisaeg. Kas te võiksite palun täpsustada, kui pikk on ühe koalitsioonipartneri kohanemisaeg, kas me räägime kuudest, aastatest või päevadest? Millal me võime eeldada, et need solvavad väljendid eri ühiskonnagruppide kohta lõppevad? Kui pikk on kohanemisaeg teie valitsuses?

13:32 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma saan aru, et te tahate teada ajagraafikut. Seda hinnata on üsna keeruline. Ma tean, et on tublisid Riigikogu liikmeid, kes on olnud ka mitu korda valitsuses, tulnud Riigikogusse 1990. aastate keskpaigas. Ma võtan ühe tsitaadi aastast 2009, see on riigikogulase sõnum ajakirjanikule. Ma palun väga vabandust, ma tsiteerin: "Nakatunud raibe, pane end põlema!" Ma saan aru, et seda öeldi siis, kui Jürgen Ligi sõimas valimatult toonast ajakirjanikku Kalle Muulit. Nii et ma ei oska öelda, mis on see ajagraafik või periood, kui öeldakse, et nii, ma ei tea, ei saa enam kauem valitsuses, poliitikas või Riigikogus olla. Ma arvan, et see ajagraafik on olematu, seda ei saagi olla, see ei saa ka ühe sekundi pikkune olla, rääkimata ühest nädalast, kuust või aastast. Ma arvan, et me peame kõik pingutama selle nimel, et selliseid ütlusi ei oleks. Nii et kui te küsite minu käest vastust, mis see ajagraafik on, siis ma ütlen, et seda ei ole, niisuguseid asju ei saa olla. Me ei saa kasutada teise inimese kohta selliseid halvustavaid väljendeid, see on minu põhimõte.

13:34 Esimees Henn Põlluaas

Härra Jürgen Ligi, palun!

13:34 Jürgen Ligi

Minu nime mainiti. Ma palun peaministril mitte levitada siin kuulujutte. Sellist asja pole mina Kalle Muulile mitte kunagi öelnud, ma ei ole ühelegi inimesele seda öelnud. Ma olen kusagil kasutanud sõnamängu, mida Kalle Muuli pidas enda kohta käivaks, kuigi tema nime ei olnud nimetatud. On suur vahe, kas inimese kohta öeldakse midagi või inimene peab mingit teksti enda iseloomustuseks, väga suur vahe. Palun ärge langege nii madalale! Mul on üldse kahju, et EKRE puhul räägitakse retoorikast, asi on ju sisus. Tegelikult ei ole asi retoorikas, EKRE puhul on asi sisus.

13:35 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Samal teemal on küsimus Andres Sutil. Palun!

13:35 Andres Sutt

Aitäh! Hea peaminister! Teie valitsuse siseminister Mart Helme vastas minu küsimusele, et kui emotsionaalne hetk viib kas mittemäletamise või valetamiseni, siis kuidas on võimalik sellist ministrit usaldada, järgnevalt: "Aga teie ei usalda mind ju niikuinii. Nii et ausalt öeldes on mul suht suva, kas te usaldate või mitte." Selline vastus tekitab küsimuse, kas teie siseminister saab aru, kes on siin tööandja ja kes töövõtja rollis, kas tööandja on Riigikogu või tööandja on valitsus. Mul on teile küsimus: kuidas te kommenteerite Mart Helme vastust ja kas te olete talle selgitanud, kes on antud situatsioonis tööandja ja kes on töövõtja?

13:36 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Pole küll minu ülesanne kommenteerida Riigikogu kodu- ja töökorra seadust. Ka mul on olnud au siin töötada. Riigikogu infotunnis esitati protseduuriline küsimus, ma ei oska öelda, kuidas on täpselt sätestatud kodu- ja töökorra seaduses, kas see võimalus on olemas või ei ole, aga see küsimus esitati ja ma alustan vastamist sellest. Kui härra Ligi ütles, et küsimus on sisus, siis ma arvan, et ta ütles väga õigesti. Ma ei vastanud Katri Raigi küsimusele niisama, et rahandusminister viibis eile Ida-Virumaal Narvas, et lahendada Eesti Energia küsimusi, lahendada inimeste ja majanduse küsimusi, sotsiaalseid küsimusi. Rahandusminister kuulub Eesti Konservatiivsesse Rahvaerakonda. Ma usun, et ta oli siiras, püüdes leida parimat lahendust. See kiri, millele ma viitasin ja mille rahandusminister välja saatis, puudutas samamoodi rahapesu. See on väga sisuline küsimus. Nii et jah, selles mõttes on Jürgen Ligil õigus, asi ongi alati sisus.

Nüüd vastan, härra Sutt, teie küsimusele, kes on tööandja ja kes on töövõtja. Me teame, et meil on Eestis, punkt 1, võimude lahusus. Mina arvan, et võimude lahususest me peame lähtuma täna ja homme. Võimude lahusus näeb ette, kus on täidesaatev võim, kus on seadusandlik võim, kus on kohtuvõim. Ma panen meelega siia juurde veel ajakirjanduse, meedia, kes on nn neljas võim. Mina olen enda jaoks selle nii läbi mõelnud, et Riigikogu on valitsusest kõrgem, valitsus käib Riigikogu ees aru andmas. Kui te küsite, mida üks või teine poliitik sellest arvab, siis küsige tema käest. Riigikogu liikmel on täielik õigus küsida koridoris, esitada kirjalik küsimus, küsida arupärimise vormis ja infotunnis, kuidas üks või teine poliitik seda näeb. Mina ei vasta teile kõigi Eesti poliitikute eest, kuidas üks või teine poliitik näeb hierarhilist positsiooni võimude lahususes.

13:39 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

9. 13:39 Eesti Vabariigi maine

13:39 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena esitab Raimond Kaljulaid küsimuse välisminister Urmas Reinsalule. Palun!

13:39 Raimond Kaljulaid

Aitäh, härra esimees! Austatud härra välisminister! Teatavasti tõmbas selle viimase valitsuskoalitsiooni moodustamine Eestile küllalt palju rahvusvahelise meedia tähelepanu ning tõi kaasa suurel hulgal negatiivseid kajastusi ja pealkirju. Ma mäletan, et te lubasite siis ise, et te hakkate aktiivselt tegema tööd selle nimel, et Eesti mainet parandada. Teades teid, olen ma kindel, et kui teie võtate midagi ette – tõepoolest, te teete erakordselt aktiivselt oma tööd –, siis te olete kindlasti tulemuslik. Ma paluksingi, et te kirjeldaksite meile, milliseid samme te olete seni astunud Eesti maine parandamiseks, on need olnud teie meelet edukad ja kas Eesti mainet on juba õnnestunud selle aja jooksul parandada. Milline on teie hinnang selles küsimuses?

13:40 Välisminister Urmas Reinsalu

Aitäh teile heade sõnade eest! Palju õnne nüüdisaegse, sotsiaalmeedia infooperatsioonidel rajaneva Euroopa Parlamendi valimiskampaania eest! Väga huvitav kampaania Eesti poliitikas, sellest on palju õppida.

Kõigepealt tutvusin ma tehjuludega. Tehjulud näitavad, et seda sisepoliitilist sopakeerutamist on tassitud Eestist väljapoole. Meil on olnud 30 aastat konsensus, et me ei püüa võita sisepoliitilisi punkte rahvusvahelises auditooriumis. See on tõsiasi, ma praegu ausalt ütlen, mis on reaalselt esile kerkinud. Ma pean tunnistama, et loomulikult on olnud ka uue koalitsiooni puhul objektiivseid, ausaid küsimusi. Ma olen pidanud oluliseks, et need küsimused saavad vastuse, niipalju kui neid on minult küsinud nii diplomaadid kui ka välisajakirjanikud. Just eile sain ma kokku Eestis resideeruvate, välispressile uudiseid tootvate ajakirjanikega, vestlesime nendega huvitavatel välispoliitilistel teemadel. Aga ma tahan öelda, et Eesti mainel ei ole oma olemuselt midagi häda. Iga riik, iga rahvas valib ise omale valitsuse. Valitsuse puud, nagu ma ütlen pühakirja osundades, tuntakse viljast. Selle valitsuse poliitikat tuntakse tema poliitikasammudest, tema tegevusest. Kindlasti on oma märk siin ka julgeolekunõukogus rohkem kui kahe kolmandiku teiste maailma hääleõiguslike riikide toetuse võitmine ausas võitluses Rumeeniaga. Mis puudutab Eesti mainet või õigemini kohta, kus tuleb olla aktiivsem, siis minu objektiivne hinnang on olnud – see puudutab kajastusi, millega seoses kahetsusväärset ka Eesti nimi on läbi käinud –, et see on rahvusvaheline rahapesu. Ma lasin endale välja printida, et kehalisel kujul neid asju tunnetada. Uudiste voost, mis oli seotud uue valitsuse ametisse astumisega, olgu need uudised siis vähem või rohkem kriitilised, tuli kokku niisugune väike mapka. Siis ma ütlesin, et printige mulle kõik, mis on viimase 12 kuu jooksul lääne meedias rahapesu kohta ilmunud. Printer jooksis kinni. Niisugune pakk, sihuke must kaust nagu väike kast on mul laua peal. Ma olen pidanud oluliseks nende teemadega aktiivselt tegeleda. Meil on erinevad tegevused kavandamisel. Aga põhiküsimus on ikkagi usaldus ja ausus ning julgus ja soov oma seisukohti selgitada. See on rahvusvahelistes suhetes, nii nagu ka inimsuhetes ja poliitikavaldkonnas keskne ja oluline lähtekoht.

Nii et kui on küsimusi, siis need peavad saama vastused. Kui on küsimus, kas minu kolleegid on mulle esitanud mingeid etteheiteid või öelnud, et Eestis on asjad nihu või et on häbi ja missugune tants ja tagaajamine teil seal Eestimaal käib, siis ma võin kinnitada, et vastus on null. Mitte ühtegi sellist asja ei ole olnud, mitte ühtegi negatiivset hinnangut ei ole tulnud teistest riikidest. Ja neid ei saagi olema. Ei kirjuta mina ette maailma riikidele, kuidas nemad peavad oma riigis sisepoliitilisi valikuid tegema. On olemas rahvusvaheliste suhete süsteem, selle alusel riigid omavahel ka tegutsevad.

13:43 Esimees Henn Põlluaas

Raimond Kaljulaid, täpsustav küsimus. Palun!

13:43 Raimond Kaljulaid

Härra välisminister, ma tänan teid põhjaliku vastuse eest! Ma muidugi ei ole väga üllatunud, et viimase 12 kuu jooksul on rahapesu kajastusi ilmunud mõnevõrra rohkem kui viimase kahe kuu jooksul valitsust puudutavaid. Eks nende perioodide vahel ole ka kuuekordne erinevus, kui matemaatiliselt mõelda. Aga muidugi, välisminister ei peagi niivõrd matemaatikaga tegelema, see on võib-olla rohkem majandusministri vastutusala. Kuid ma võtaks kinni lausest "Eesti mainel ei ole midagi häda". Te just ütlesite, et Eesti mainel ei ole midagi häda. Mul on siin 8. juuni The Economist. Ma ei tea, kas praeguses valitsuses tohib võõrkeelseid väljaandeid lugeda, võib-olla tuleb lugeda ainult eestikeelseid, aga siin on näiteks artikkel "Slime of the times", mis räägib teie hea koostööpartneri EKRE väljendist "roosa ila" ja sellest, et Eestis on meediavabadus ohus ja siin on veel ... Kui Eesti mainel ei ole midagi häda ja te olete korda teinud selle asja, nagu te ütlesite, kuidas siis ikkagi ilmuvad sellised asjad The Economistis? Te

viitasite, et neid sokutab sinna keegi oma riigisisestest huvides. Kas tõesti on Eestis mõni erakond, kes suudab The Economisti panna kirjutama Eestist halvasti? Kuidas on see teie meelest võimalik?

13:44 Välisminister Urmas Reinsalu

See kirg, mis on olnud valitsuse moodustamisel, see väga tõsine väärtusvõitlus, mida on peetud Eesti tulevikku määravalt, on loomulikult leidnud väljundi ka väljapoole Eestit, siin ei ole mingit saladust. Need debadid, need diskussioonid – ega see pole unikaalselt Eesti küsimus. Me näeme seda ka väga paljudes teistes riikides. Kahtlemata, kui kõneleda täna sellest, mis oli ka minu üleskutse või sõnum, siis meil on lihtsalt ühe inimpõlve jooksul olnud selline kultuur, et me ei ole tassinud oma musta pesu laia maailma, püüdes võtta sisepoliitilisi punkte välispoliitilises ruumis. Mulle meenub, mäletate, see, kui Laar Savisaare pilti tulistas. Savisaar saatis vist – Raimond mäletab, võib-olla sa ise panid selle kirja kokku – välissaatkondadele pildi tulistamise kohta kirja. Ega me ei lugenud seda heaks tooniks, seal oli ka öeldud, et demokraatia kukub kokku ja riigipööre tuleb, Laar teeb riigipöörde Eestis, et tulistas pilti jne. Niisugused üle võlli võimendused, hüperboolid. Me võime "Esimeses stuudios" või "Foorumis" või kuskil siin omavahel võidelda. Enne valimisi debatti pidada on üks asi, aga teise tähenduse omandavad need asjad tõesti välisruumis – kui palju kaugemates riikides Eestist teatakse? –, kui tõesti öeldakse, et on mingisugune riigipööre. Kui nõnda räägitakse, siis kuidas kuskil kolmanda maailma riikides osatakse hinnanguid anda? Seal võetakse seda hoopis kaalukamalt. Aga uskuge mind, ka teistes riikides oskavad otsustajad suurepäraselt hinnata, et on sisepoliitiline kontekst ja sisepoliitiline võitlus, teine asi on objektiivne keskkond, milles riik toimib. Ma arvan, et on väga oluline, et on valdkondi, kus me soovime süvistada rahvusvahelist koostööd, anda suurema panuse. Esimene märksõna on minu arvates see, et see valitsus otsustas järgmisel riigieelarveperioodil täies mahus jätkata RIP-programmiga, see otsus on vastu võetud, riigi kaitseinvesteeringute programmiga sõjamoona soetamiseks. See on väga oluline ja väga huvitav programm. Me viime selle täies mahus ellu. See tähendab riigikaitsele mineva raha suuremat mahtu ja see on kindlasti püha valdkond, mis puudutab rahvuslikku julgeolekut. Teine asi on meie erisuhe Ameerika Ühendriikidega, selle süvistamise kavad tulevad lähiajal valitsuses arutamisele, seal tuleb ka väga perspektiivikas vaade.

13:47 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Liina Kersna, palun!

13:47 Liina Kersna

Aitäh! Te kasutasite kaks korda väga jõuliselt väljendit, et koduseid probleeme on kodust välja tassitud. Kes neid siis tassib sinna välja? Kas tassija on teie koalitsioonipartner, kes Riigikogu saalis teeb kahemõttelisi märke, kui diplomaatiline korpus ja välisajakirjanikud peale meie enda ajakirjanike rõdul on? Kas nemad on need tassijad või on teil mingisuguseid väiteid või fakte selle kohta, et keegi teine justkui tassib meie koduseid probleeme Eestist välja?

13:48 Välisminister Urmas Reinsalu

See on kahesuunaline maantee. Ma ütlen ausalt, et ei ole lihtne opositsioonist valitsusse tulla, kui varem seda kogemust ei ole olnud. Tuleb kindlasti ette vaadata, et ei annaks põhjust rünnakuteks, ärakasutamiseks. Ei ole midagi öelda. Aga teinekord on veel raskem, omast kogemusest mäletan, valitsusest opositsiooni minna. See on ka väga valus kogemus. See tekitab ka kiusatusi ja ahvatlusi. Mis tassimisest siin rääkida, printige need artiklid välja, ma võin teile ka koopiaid teha. Seal on kirjas need inimesed, kes on osundanud, kes on andnud põhjust kas mingile hinnangule või andnud ise hinnanguid, see on ju kõik avalik. Ega need ei ole kuskilt tühjusest tulevad asjad. Eks see, mis põhjustel, mis motiividel seisukohti esitatakse ja antakse laiemas plaanis hinnanguid, ole igaühe südametunnistuse küsimus. Aga minu probleemiasetus ikkagi on see, et katsume asjad asetada relevantssesse ja objektiivsesse perspektiivi. Alati on valitsuses olijatel kiusatus näidata asju veidike uhkematena, kui nad on, objektiivseid, positiivseid asju. See on üldinimlik. Opositsioonis olijatel on alati kiusatus näidata asju mustemas vormis, neile maksab maksumaksja valitsuse kõigutamise eest palka. See ongi parlamentaarne demokraatia. Aga oluline on mitte kaotada realiteeditaju. Ma olen hiljuti märganud, et mitmes küsimuses ei lähe asjad mitte lihtsalt üle võlli, vaid siin on maailmameistrivõistlused kiikingus, Eestis minnakse niivõrd üle võlli. Siin oleks nagu pandud elektrimootor kiigele külge, see käib üle võlli kümneid kordi, ülehelikiirusel varsti. Ärme unustame ära

ühte asja: meil on Eestis sada vihavaba päeva, mille Vabariigi President on välja kuulutanud. Me peame sellele alluma. Ja mis võiks olla ilusam kui täna siit Riigikogu saalist üksmeeles soovida ilusat 70. aasta juubelit Ivo Linnale. Ma arvan, et see on ka üks positiivne tähtpäev.

13:50 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Ka minu poolt Ivo Linnale palju õnne! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

10. 13:50 Riiklik julgeolek

13:50 Esimees Henn Põlluaas

Läheme järgmise teema juurde. Erkki Keldol on küsimus peaminister Jüri Ratasele. Palun!

13:50 Erkki Keldo

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea peaminister! Eelmisel esmaspäeval avaldasime siin saalis umbusaldust siseminister Mart Helmele. Teatavasti on siseministri juhitud Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna juhtivad liikmed, teie valitsuspartnerid, nimetanud Eestis elavaid vene rahvusest inimesi mitme väga ebameeldiva väljendiga. Lisaks on siseminister Mart Helme varem vene rahvusest inimeste kohta Eesti julgeolekuteenistustes öelnud nii: "Esiteks peaksid meie riigiametid rakendama senisest rangemat kontrolli vastutavale riiklikule ametikohale pääsenud võõrpäritolu kodanike suhtes. [...] Selle asemel, et Kremli loodud vähkkasvajaga võidelda, jahivad meie praegused julgeolekutöötajad saja-aastaseid Sinimägede veterane ja olematuid natse. Reetur Metsavase vahelevõtmine ei olnud suure tõenäosusega mitte Eesti eriteenistuste, vaid meie liitlaste teene." Andsime umbusaldusavalduse arutamise ajal siseminister Mart Helmele mitu korda võimaluse neist sõnadest taganeda, aga ta seda ei teinud. Kas see tähendab, et siseminister ja – kuna valitsus on teie sõnade järgi konsensuslik organ – ka teie juhitud valitsus on jätkuvalt seisukohal, et vene rahvusest inimesed on automaatselt oht ja Eesti julgeolekuasutustes peaks neid täiendavalt kontrollima?

13:51 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, hea küsija! Ma olen siin infotunnis täna korduvalt öelnud, et kodusest keelest või rahvusest sõltumata on kõik, kes siin Eestimaal elavad, meie inimesed. Teie küsimus oli rahvuse pinnalt. Ma ei tea, miks, aga mulle meenus, kui Sotsiaaldemokraatliku Erakonna praeguse juhatuse liikme ja endise SDE esimehe kohta öeldi, et ta on sisserändaja poeg roosast erakonnast. See tsitaat kuulub Jürgen Ligile. Ma ei tea, kas te mõtlesite praegu seda või mitte, aga ma tahan öelda, et rahvuse pinnalt süüdistada kedagi, ükskõik, olgu ta keskerakondlane, reformierakondlane, ekrelane, isamaalane või Sotsiaaldemokraatliku Erakonna liige, ma arvan, et see aeg on ... Seda aega pole, ma loodan, kunagi olnudki, aga seda ei saa kuidagi tolereerida, mitte kuidagi.

Ma ei tea, kas see on teil esimene küsimus infotunnis. Me saame täna sellel teemal teiega vestelda. See on väga oluline tegelikult, see riikliku julgeoleku aspekt. Seda tuleb hoida. Riiklikku julgeolekut tuleb hoida nagu kullatera, selle nimel tuleb töötada, seda edasi ehitada, arendada ja mitte seda lõhkuda. Ma palun siin, härra Erkki Keldo, ka teie kui Riigikogu liikme ja kui ma ei eksi, siis ka Riigikogu suurima erakonna peasekretäri abi. Me näeme seda julgeolekuteemat tänapäeval väga sageli sellises piiri peal käimises. Me näeme erinevaid infokampaaniaid, me näeme hübriidohte, mida mõned nimetavad isegi infosõjaks. Mina palun teid: aidake kaasa, et Eestis see trollimine lõppeks. Kui ma ei eksi, see oli vist 2. märtsi õhtul, laupäevaõhtu oli, kui ma olin rahvusringhäälingus, mida tuleb hoida ja edasi arendada. Seal oli huvitav debatt ja ma õnneks ei olnud pannud telefoni taskusse, vaid olin jätnud selle garderoobi. 17 korda helistati mulle. Pärast selgus, et ühe erakonna noortekogu ja mõned võib-olla ka need, kes ei ole noortekogus, trollisid. Nii et igal juhul tuleb riiklikku julgeolekut hoida ja ehitada iga päev.

13:55 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Täpsustav küsimus, Erkki Keldo, palun!

13:55 Erkki Keldo

Aitäh, hea eesistuja! Kahjuks, hea peaminister, ei saanud ma teilt küll vastust, kumb siis teie valitsuse ametlik seisukoht on. Ma täpsustan, et selleksa siseministri umbusaldamisel küsis kolleeg Riigikogus Mart Helmelt järgmist: "Pärnu Postimehes 15. septembril ütlesite: "Kui meil on riskirühmad ja on selge, et vene keelt kõnelevad inimesed on riskirühm – see võib neid solvata, aga me ei saa siin mängida õrnade tunnete peal –, on neid inimesi vaja põhjalikumalt kontrollida."" Siseminister Mart Helme vastas sellele järgmist: "Sellest olen ma rääkinud vastavate institutsioonide juhtidega ja seda ma teile ei kommenteeri." Sellest tuleneb minu jätkuküsimus. Saan aru, et siseminister on teinud juba esimesi samme vene rahvusest inimeste kontrollimiseks. Teie ei vastanud, mis teie valitsuse lõplik seisukoht on. Ma tahaks teada, kumb on teie valitsuse seisukoht: kas siseministri seisukoht või teie seisukoht trollimise ja muude sihukeste väiksemate arusaamatuste kohta. Tõesti jäi segaseks, nii et palun konkreetset vastust.

13:56 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kõigepealt ühe asja kohta veel, mis oli teie esimeses küsimuses, et see saal avaldas umbusaldust. See saal avaldas siseministrile usaldust. Kui on rohkem kui 51 häält või 51 häält, siis ta avaldab usaldust. Oli rohkem kui 51 häält. Teil on hea seal tsitaate lugeda, ma püüan ka nii kiiresti kui võimalik teiega enam-vähem tasakaalus olla, aga see on muidugi väga keeruline. Mart Helme on öelnud, ma arvan, sarnasele küsimusele vastuseks järgnevalt: "Ma olen seisukohal, et kõik need, kes on Eesti julgeolekule ohtlikud, vajavad põhjalikku kontrolli." Ma saan aru, et see on olnud hilisem vastus põhimõtteliselt sellele rahvuse pinnalt esitatud küsimusele, ta ei räägi selles vastuses, mida mina teile tsiteerisin, rahvusest. Kui tulla teie öeldud mõtte juurde, siis ma arvan, et see pärineb vist sellest ajast, kui oli see Metsavase juhtum. Ma alustan sellest, et riigireetmine on kindlasti väga ränk kuritegu. Aga ma ei saa nõustuda sellega, et kui me siin Eestimaal elame, eri rahvused koos, et siis me kehtestame eri rahvustele erinevad kriteeriumid, erinevad nõuded, sh kontrollinõuded. Ma olen eelmises koosseisus seda öelnud, härra Keldo, ja ütlen ka hetkel teile vastates, et see temaatika on minu meelest väga halval jääl käimine (ma ei ütle, et õrnal jääl). Kui tohib öelda ja ma arvan, et ma tohin öelda Riigikogu liikmetele, et ka siin saalis on eri rahvusest inimesi, eri emakeelega inimesi. Nad on kõik võrdsed. Kõik on võrdsed, kellelgi ei ole Riigikogusse kandideerides leebemaid norme või rangemaid norme. Nii peab see Eestis olema ka teiste ametikohtade ja positsioonide puhul.

13:59 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh, lugupeetud kolleegid! Infotund on lõppenud. Täna valitsusliikmeid vastamast!